Hayat

SAYI: 3
12 OCAK 1961
125 KURUŞ

Bu sayıda :

Renkli ve
siyah - beyaz
fotoğraflarla

İSTANBUL CAMİLERİ ALBÜMÜ

MYLÈNE DEMONGEOT

diyor ki :

"Ben, LÜKS tuvalet sabununu kullanırım."

Ne kadar da haklı, zira LÜKS tuvalet sabunu ile yıkanmak harikulâde bir tarzda güzelleşmek demektir. İnsan kendini diri hisseder ve ten fevkalâde yumuşak olur.

Bakınız LÜKS tuvalet sabunu ne kadar beyazdır! Beyazlığı sâflığına delâlet eder. Ve LÜKS tuvalet sabununun çok sâf olan köpüğü ile cilt yumuşak ve pürüzsüz olur

O halde, siz de sinema yıldızlarının güzellik tedavisini tatbik ediniz çünkü,

yıldızların onda dokuzu LÜKS Tuvalet Sabununu kullanırlar.

LT-6078

GE.11 GRAFİKA

Gençler sık sık ÇATI'da buluşuyorlar. Dansediyorlar, eğleniyorlar. Geçen cumartesi bazıları bilhassa nazarı dikkati celbediyor, adetâ «PARLIYORDU».

Sebebi araştırılınca gençlerin saçlarına meşhur GEL CADORICIN briyantinini sürdükleri anlaşıldı.

Parisin en son icadı olan GEL CADORICIN diğerleri gibi sadece bir briyantin değildir. Emsalsizdir çünkü :

- saçları **yağlamadan** fevkalâde **parlak** gösterir.
- saçların **şeklini muhafaza** eder.
- bilhassa saçları **besliyerek canlandırır,** kuvvetlendirir ve yumuşatır.

Üstelik GEL CADORICIN'nin kokusu güzel ve sihirlidir ... bir Paris parfümü.

GEL CADORICIN iki renkte bulunur Mavi (esmer) ve sarı

Briyantin **GEL**

CADORICIN *Paris*

GEL CADORICIN'i sürmeden önce mayi veya krem FLI-FLAP CADORICIN şampuaniyle saçlarınızı yıkamayı unutmayınız. Tabiî **yumurtalı** yegâne şampuandır.

Bu mecmua «Basın Ahlâk Yasası» na uymağı kabul etmiştir.

ANNE BLYTH

HAFTALIK MECMUA

YIL: 5 SIRA No.: 223
SAYI: 3 CİLT: I. 1961

SAHİBİ : Şevket RADO
Telefon : 22 52 50

NEŞRİYAT MÜDÜRÜ :
Hikmet Feridun ES
Telefon : 22 29 19

YAZI HEYETİ :
Sadun Altuna, İbrahim Çamlı, Fikret Arıt, Hikmet Andaç, Renda Poğda, Orhan Tahsin, Kemaleddin Tuğcu, Turgut Etingü, Adnan Erim, Muallâ Bayraktar, İhsan Tayşılı, Turgut Bıçakçıoğlu. **Resim:** Ayhan Erer. **Fotoğraf:** Suavi Sonar, İnal Tengizman, Erol Dernek, Necdet İşler. **Ankara Bürosu :** Ulus Meydanı, Hükümet Cad. No. 1, Kat 5. Yılmaz Çetiner, Foto Ozan Sağdıç. Telefon : 14445. **Ajanslar:** Associated Press - United Press - Keystone - T. Haberler Ajansı - Ajans Ekspres

BU SAYIDA MESUL MÜDÜR :
Sadun ALTUNA

TELİF HAKLARI :
Neşrettiğimiz bütün yazı ve resimlerin iktibas hakkı mahfuzdur. Gönderilen yazı ve resimler basılsın veya basılmasın iade edilmez.

BASILDIĞI YER :
Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi, Divanyolu Türbedar sokak No: 22 İstanbul. **Santral :** 22 48 88

MUHASEBE VE ABONE :
Telefon : 27 49 52 Cağaloğlu, Çatalçeşme sokak, Aydınlık Han, Kat 2.

İLÂNLAR :
Türk Basın Birliği Resmî İlânlar Limited Ortaklığından verilen, tekniğimize uygun her türlü ilân alınır.

ABONE ŞARTLARI :
(Türkiye için)
Yıllık (52 Sayı) 60 T. L.
6 Aylık (26 Sayı) 30 T. L.
Yabancı memleketler için 100 T. Lirası karşılığı (âdi posta ile)
Yıllık : 11 $ veya 4 £
6 Aylık : 5.50 $ veya 2 £
Kıbrıs'ta satış fiatı: 100 mil

Hayat mecmuası yabancı memleketlerde Dolâr olarak 15 Cent'e, İngiliz Lirası olarak 1 Shilling'e veya bunların karşılığı olan fiatla satılır. Abone olmak istiyenler yukarıda yazılı Dolâr veya İngiliz Lirasını T. C. Merkez Bankası vasıtasiyle adresimize gönderdikleri takdirde mecmualarını muntazaman alırlar. Uçakla gönderilecek abonelerden uçak posta masrafı ayrıca tahsil edilir.

KURUCU MECLİS TÖRENLE AÇILDI

KURUCU MECLİS TÖRENLE AÇILDI

Tarihî günün heyecanı içinde sabahın ilk saatlerinden itibaren yollara dökülen halk, Kurucu Meclis binasının etrafına toplanmıştı. Her şey o kadar nizam ve intizam içindeydi ki, binlerce kişi tek vücut halinde vekar ve sükûnetle hareket ediyordu. Kurucu Meclis salonunun ilk ziyaretçileri olan gazeteciler, merasimin başlamasından iki saat önce yerlerini almışlardı. Ortadan yanlamasına, kırmızı kadife kordonla bölünmüş olan salonun ön kısmı üyelere, arka kısmı ise davetlilere ayrılmıştı. Saat tam üçe yirmi kala salona giren Millî Birlik Komitesi üyeleri dakikalarca alkışlandı. Açış nutkunu mütaakıp komite üyeleri salonun sağ tarafındaki balkonda yerlerini alarak Yemin

Devlet ve Hükümet Başkanı namına açış nutkunu, Millî Birlik Komitesi üyesi Em. Orgeneral Fahri Özdilek okudu.

Kurucu Meclisin en yaşlı üyesi olan Yusuf Kemal Tengirşenk, Başkanlık kürsüsüne geçti; «Tanrı yardımcımız olsun» diyerek «Yemin Töreni»ni açtı.

İsmet İnönü o gün gayet neşeli ve zinde idi. Bir aralık yanına gelen Şemsettin Günaltay ile de konuştu ve şakalaştı. İnönü'yü âdeta muhasara altına alan gazete fotoğrafçıları ise onun her hareketini objektiflerinde tesbit etmeğe çalışıyorlardı...

Töreni'ni alâkayla takibettiler. Tam dört saat yirmi dakika devam eden bu törende kordiplomatik, gazeteci ve dinleyici olarak bin beş yüz yetmiş dokuz kişi hazır bulundu ve iki yüz yetmiş bir üye yemin etti. Türkiye Radyolarının tafsilâtlı olarak verdiği törenden sonra, bütün yurtta gece şenlikler yapıldı, mutlu gün bayram havası içinde kutlandı. Yukarıdaki fotoğraf, Kurucu Meclisin açılışından tarihî bir ânı tesbit ediyor...

Bayan Mevhibe İnönü de balkondan töreni takibediyordu. Kızı Özden Toker ise diğer balkondaydı.

Devlet ve Hükümet Başkanı Sayın Cemal Gürsel doktorların tavsiyesine uyarak törene gelememişti. Refikası Melâhat Gürsel ile oğlu Özdemir'in balkondan töreni alâka ile takibettikleri görülüyordu.

Kurucu Meclisin toplandığı salona son girenlerden biri de Osman Bölükbaşı idi. Onun yanında Sadık Aldoğan ve Nurettin Ardıçoğlu da yer almışlardı. Bölükbaşı töreni, geç vakitlere kadar oturduğu yerden ilgi ile takibetti.

Sohbet Köşesi

BİR DEVREDEN YENİ BİR DEVREYE

İNSANLARIN hayatında zaman zaman yeni devreler açılır. Uzun ve sıkıntılı geçen günlerden sonra, bakarsınız bir gün talih döner; ümitler belirir; hayat daha yumuşak, yaşamak daha kolay ve zevkli, istikbal daha parlak görünür. İyi geçen günlerin arkasında yıldızların söndüğü, ümitlerin kaybolduğu, sarfedilen bütün gayretlere rağmen her şeyin aksi gitmiye başladığı devreler de vardır. Sağnak altında şemsiyesi ters dönmüş bir yolcu gibi neye uğradığınızı anlıyamazsınız. Hayat yolunda, belki de yıllarca kan ter içinde kalır, bunalırsınız. Günün birinde, simsiyah bulutların arasından güneş tekrar çıkar. Bu sefer yeni bir şevkle geçmişteki bütün sıkıntıları unutup gülümsemiye başlar, daha iyi günlere doğru koşmak için içinizde uyanan hevesi besleye besleye büyütürsünüz.

Milletlerin hayatı da, insanların hayatından farklı değildir. Milletler de, tıpkı insanlar gibi zaman zaman sıkıntılara düşüyor, bunalmalara mâruz kalıyor, tahammülü güç kara günler yaşıyorlar. Sonra bir devre geliyor ki ufuktaki bulutlar dağılmış, yeni bir güneş doğmuş, aydınlık günler biribirinin arkasına sıralanmıştır.

Türk milleti, işte şimdi, böyle bir dönüm noktasındadır. Atatürkle başlıyan Birinci Cumhuriyet 27 sene sonra girişilen demokrasi tecrübesinin iyi bir neticeye ulaşamamış olması yüzünden bir ihtilâl ile kapanmış, Türk milletinin önünde İkinci Cumhuriyet devresi açılmıştır. İhtilâlin hiçbir milletin tarihinde görülmemiş bir şekilde kansız cereyan etmiş olması, ihtilâlden sonra idareyi ele alan insanların demokrasiye inanmış olmaları ve memleket idaresini tekrar seçimle gelecek, yani milletin itimadını taşıyan insanlara, yine emsalsiz bir iyi niyetle, devretmiye âmade bulunmaları memleketimizin hayatının kararmadığına, işlerimizin kötüye gitmediğine en büyük delildir. Bilâkis candan bağlı olduğumuz Cumhuriyet ve Atatürk idealinin sağlam temeller üzerine yeniden kurulması imkânını bize bu ihtilâl kazandırmış oluyor. On senelik tecrübenin muvaffak olamaması bize sadece ilerleme yolunda zaman kaybettirmiştir. Milletlerin hayatında on sene mühim bir şey değildir. Biz bu kaybı, daha büyük bir azim ve bilhassa daha büyük bir el ve iş birliğiyle, vatan sevgisinde, memlekete hizmet etmek gayesinde kol kola, gönül gönüle vermekle telâfi edebiliriz.

Ama hemen ilâve edelim ki beklediğimiz neticelerin elde edilmesi, vatandaşların memleketimize hizmet etmek azminde birleşmekte gösterecekleri samimî duygulara bağlıdır. Hele İkinci Cumhuriyet kurulur, yani özlediğimiz Türkiyenin temelleri yeniden atılırken el ele vermez, tıpkı aile efradımızla kendi arsamızda, kendi evimizi yaparken göstereceğimiz samimî gayreti temin edemezsek elimize geçmiş olan bu büyük fırsatın, hiç değilse uzun bir zaman için tekrar kaybolacağını, emeklerin bir defa daha boşa gideceğini aklımızdan çıkarmıyalım.

İnsanların hayatları çetin yollardan ancak azim ve irade kuvvetiyle düz yollara çıkabilir; kendimize yardım ettiğimiz ölçüde sıkıntılarımızı mağlûp edebiliriz. Bizim teker teker hayatımız, milletimizin hayatına; saadetimiz, milletimizin saadetine bağlı olduğu için şimdi vatan hepimizin el ele vermemizi, ayırıcı düşünceleri kafalarımızdan silmemizi, şahsî menfaatlerimizi unutmamızı, bilhassa Kurucu Meclis çalışmaları içinde parti düşüncelerinden kurtulmamızı icabettiriyor. Allah cümlemizi muvaffak etsin diyelim ve çalışalım.

ŞEVKET RADO

FOTOĞRAFLAR: OZAN SAĞDIÇ

HAZRETİ MUHAMMEDİN HAYATI

Artık ne konuşuyor, ne yiyip içiyor, ne de uyku uyuyordu. Şehirden ayrıldı. Hira dağı yamaçlarına tırmandı.

3

YAZAN:
RAYMOND LEROUGE

TERCÜME EDEN:
HAMDİ VAROĞLU

HAZRETİ Muhammed mesut bir insandı. Saadetini gizlemek şöyle dursun, ince zevklerini gösteren giyinişinin bütün zarifliği ile, bunu belli ederdi. Hep zevkli kumaşlar giyer, başına ipekli bir sarık sarardı. Siyah saçları, misk kokulu örgü halinde omuzlarına dökülürdü. Her gece, yatmadan önce gözlerini, kirpiklerini iyice temizler, bakışlarının parlaklığını itina ile muhafaza ederdi. Kâbe meydanını dolduran esnafın ve göçebelerin arasına, alçak gönüllü bir tavırla karışırdı. Güzel konuştuğu için herkes onun meclisinde bulunmak isterdi. Zenginliği ona itibar, doğruluğu saygı, zürriyet bereketiyle verdiği örnek, takdir kazandırıyordu.

■

Lâkin, Muhammedin bütün faaliyeti bu dış hayatından ibaret değildi.

İşlerini ve dostlarını ihmal etmemekle beraber, Muhammed, Hatice'nin kocası olalıberi, kendisine boş zamanlar ayırıyor, bu boş zamanlarını murakabe ile geçiriyordu.

Onu, çokluk, şehir dışında dolaşır görüyorlardı. Senede en az bir defa da, Hira Dağındaki boğazlara çekiliyordu.

Yaz mevsiminde, orada serinliyor, ama aynı zamanda sükûnun ve inzivanın lezzetini tadıyordu. Daha kısa müddet kalacağı zaman, ailesini, Mekke eşrafının sayfiyesi olan Taif vahasında bırakıyor, tek başına dağa çekiliyordu.

O zaman, dünyanın yeni bir hayata kavuşması için zaruri olan o sâf inancı araştırmaya kendini veriyordu. Yahudilerin, Hıristiyanların, İranlıların bu yoldaki inancı, nazarında, asıl inancın parçalarından, yahut az çok şekli bozulmuş taklitlerinden ibaretti.

Bütün eski insanlar gibi Muhammed de, hakikatin, temiz örf ve âdetlerin, adaletin, asırların ötesinde kaldığına inanıyordu. Çağların yokuşundan aşağı tekerlenişte herşey kirlenmişti. Her şey hatalarla, cürümlerle dolmuştu. Tıpkı dağ tepelerinden aşağı dökülen bir nehrin, geçtiği ovaların çamuru ile, şehirlerin muzahrafatı ile karışarak bulanık ve murdar hale gelişi gibi!

IV
TEK ALLAH

Muhammed, gerçeği aramak hususundaki meşru arzusunu ve onu bulacağı ümidini bu temel üzerine kurarak, Tevratta, İki İncilde, Zerdüşt'ün kitaplarında pırıldadığını gördüğü altın zerrelerini ayıklamağa uğraşıyordu.

Fakat araştırmaları bununla kalmıyordu. Gerçeği doğrudan doğruya görmesi imkânını verecek olan bir iç aydınlık özlüyordu. Uzun bir sabır istiyen bu çetin işte, bazı araştırıcıların usullerini ve vardıkları sonuçları kullanmış olması ihtimali vardır. Bunlardan bir kaçı çölde, Hira Dağı boğazlarında yaşıyorlardı. Arabistanda bunlara «hanif» denirdi.

Bu münzevilerin inancı, eski dünya gelenekleri arasından bulup çıkardıkları en sade, en sağlam ve en yüksek esaslardan mürekkep, bir nevi saflaşmış karışık felsefe gibidir.

İçlerinden pek çoğu, eski bir İsrail felsefesiyle yetişmiş olduklarını söylüyorlardı. Bunlar yalnız, Allahın birliğine inanıyorlar; Hıristiyan teolojisinin çetrefil taraflarını da, Musa kanununun emirlerini de ret ve inkâr ediyorlardı.

Bir de şu özellikleri vardı: Köleliği meşru göstermek için bol bol sebepler icadetmiş olan bir putatapar ve Hristiyan âlemin içinde, köleliği takbih ediyorlardı.

Muhammed çok sayıda hanifle tanıştı, bunlardan dostlar edindi.

Tevrat hakkında ve öteki kutsal kitaplar hakkında edindiği en esaslı bilgileri bu dindar bilginlerin sohbetlerinden aldı. İçinde bulunan gerçekten sıyrılıp yükselerek kâinatı, imanın yeniden yarattığı şekilde temaşa hünerini onlardan öğrendi. Bununla beraber, Muhammed, akidesini hazırlama işinde, ilk irşatlarına konu teşkil edecek olan dinî ve ahlâkî gerçeklerden henüz pek daha ileriye gitmiş görünmemektedir.

Ruhun ölmezliğini, mahşer gününü, doğruların mükâfat, kötülerin ceza göreceklerini kabul etmekteydi. İmanının esasını teşkil eden şey, yerin ve göklerin hâkimi, mutlak kudrete sahip, âdil ve rahîm tek bir Allaha inanmak.

Allahın, ister kendisini, ister yaratıklarını temsil eden bütün putları lânetlemekteydi.

İnsanların birbirlerine yardım etmeleri ve birbirleriyle kardeş olmaları düsturunu, Allahın adaleti esası üzerine kurmaktaydı. Müstakbel ülkesinin temel taşını Allahın varlığı teşkil ediyor, bu ülkenin cihanşümul mahiyeti yüksek bir insicam prensipine bağlı olmasını gerektiriyordu. Bu insicam o kadar yüksek, o kadar temiz, mahallî her türlü özellikten o kadar uzak olmalıydı ki, buna hiç kimse itiraz edememeli, onu hiç kimse gasbedememeliydi.

Şurası dikkate şayandır ki, bu kanaatler alelâde bir fikir çabasının mahsulü değildir. Peygamberin ruhunda, canlı bir tohumun yapacağı gibi için için, bilerek filizlenen bir imanın yarattığı eserdir. Muhammedin adaleti özleyişi onun bir iç akidesi olmuş, onu beslemiş, geliştirmiş; vuzuha götürmüş; ferasetli bir zekânın metotlu çalışmasından ziyade, canlanan hayatın için için gelişmesini andırır bir usulle, onu bir müdafaa ve zafer organı edinmiştir.

Onun için Muhammed'i, fikir avcılığından hoşlanan bir filozof, yahut fikrin ifadesine cilâ vermekten zevk alan bir sanatçı sayamayız. Onun mümin tarafı, mütefekkir ve şair tarafından üstündür. O sırf, hatanın ve adaletsizliğin harabeleri üstünde yeni bir âlem bina etmek için hakikatin koruyuculuğunu üstüne almış bir mümindir; ümitleri ateşlendikçe yolu azar azar aydınlanmıştır.

Araştırmalarının on sene sürmesinin sebebi, en güzel niyetleri bozan acele kararlardan, yaradılışı icabı, hoşlanmadığı için, imanını kusursuz bir temele oturtmak, ona noksansız bir şekil vermek arzusu idi.

Öte yandan, ruhları fethetmeyi tasarlarken, zihni yalnız Mekke'ye bağlı kalmış değildi. Bütün dünyayı düşünüyor, cihanşümul bir kanun hazırlıyordu. Sual sorulduğu zaman vereceği cevaplar beşeriyetin bütününü içine alsın diye, her meselede, en yüksek zirvelere kadar çıkması gerekiyordu.

Bu, çetin sebat istiyen bir işti. Her an cidalci bir gayrete ihtiyaç gösteriyor, her an, haklı bir sabırsızlık konusu teşkil ediyordu. Muhammed, dünyayı gençleştirmenin zaruri ve acele bir iş olduğunu, hayalhanesini tutuşturan ateşten harflerle yazılmış bir yazı şeklinde görüyor, ama öte yandan, bunu biraz daha mükemmelleştirmek için her gün biraz daha geciktiriyordu.

Bu hal, bir buhrana yol açtı. Ansızın gelen, hayatını alt üst eden bir aile felâketi yüzünden, Muhammed bu buhranı açığa vurmuş olmasaydı, onun ne kadar derin bir şey olduğu sezinlenemiyecekti bile.

V
YILDIRIM GİBİ GELEN FELÂKET

Hava birdenbire değişti, gök yüzü kararmıştı. Yerden yükselen iğrenç kokulu bulutlar, Mekke'nin üstüne, kalın bir bulut gibi çöküyordu. Bu murdar hava evlere doluyor, aileleri tırpan gibi biçiyordu. Muhammed'in çocukları da hastalandı. Bütün saadetini, bütün ümidini teşkil eden oğullarını ecel, alıp götürdü.

En metanetli, en sarsılmaz insanı bile yıkacak kadar müthiş olan bu darbe karşısında Muhammed, ıstırabını, elinden geldiği kadar gizledi. Fakat matemini belli etmemek için kendini zorlaması yüzünden acısı daha arttı. Çok geçmeden bir vicdan azabı duymağa başladı.

Muhammed kendini suçlu buluyordu. İnsanların nazarında suç sayılabilecek hiçbir harekette bulunmadığına göre, kendisini, Cenabı Hakka karşı işlediği tek günahla suçlu buldu.

Adalete inanıyordu. Adalet onu, çalışmaktan ve dürüstlükten ibaret hayatından dolayı mükâfatlandırmak suretiyle tecelli etmişti. Böyle olmakla beraber, Muhammed, dünya selâmetinin bağlı bulunduğu akidesini yalnız kendisine hasretmiş değil miydi? Yoldan geçenlerin susuzluğunu gidermekten kaçınmağa, bir

Hira Dağı

Hz. Muhammed en buhranlı zamanında bu dağda günler ve geceler geçirmişti. O zamanlar Hira Dağı hanif denilen târiki dünyaların sığındığı bir sükûnet cenneti halinde idi. Hazreti Muhammed bütün gün ıssız kayalıklarda dolaşıyor, yolu üstünde rasladığı münzevilerle konuşuyordu. Ara sıra kızlarından biri kendisine biraz yiyecek getiriyordu. Geceleri saatlerce ayakta, etrafını kuşatan yıldızları temaşaya dalıyordu...

pınarın hakkı varmış gibi o da, yalnız kendini düşünerek, büyük nimetin hazzı içine gömülmüş değil miydi?

Cezasının korkunçluğu, günahının azametiyle mütenasipti. Geçmiş saadeti içinde, cennetin nimetlerinden nasıl faydalandıysa, şimdiki felâketinde de, cehennemin ilk azaplarını görür gibi oluyordu.

O zaman muhayyilesi tutuştu. Mahşer gününün kâbusu içine gitgide daha fazla gömülmeğe başladı. Seyahatlerinde, Hıristiyanlar arasında dolaştığı sıralarda kendisine çizilen bütün tablolar, olanca teferruatiyle daha büyümüş olarak, hâfızasında canlandı. İlâhî gazap, göklerde gürlüyor, Muhammed, içine gömüldüğü inzivada, bu gümbürtünün bıraktığı sonsuz yankıları duyuyordu.

Artık ne konuşuyor, ne yiyip içiyor, ne uyku uyuyordu.

İşlerini, ailesini, kendi vücudunu bile unuttu. Eskiden çok temiz pak giyindiği halde, şimdi giydikleri âdeta üstünden dökülüyordu, kendine itina etmiyordu, saçı sakalı birbirine karışmıştı. Yolda karşılaştığı kimselerden kaçıyor, uzun süren sükûtları ancak göz yaşlariyle kesiliyordu.

O zaman, iç huzurunu çöllerde arıyan târiki dünyaları hatırladı. Onlar gibi yaşıyarak, kendini onlar gibi riyazete sokarak bu kâbustan kurtulmak istedi.

Şehirden ayrıldı. Hira Dağı yamaçlarını tırmandı, dağın vahşi boğazlarına daldı, oradan, ovaya bakan bir mağarayı kendine barınak seçti.

Bütün gün, bu ıssız kayalıklarda dolaşıyor, yolu üstünde tesadüf ettiği münzevilerle görüşüyordu. Çokluk, ıstırabiyle baş başa kalıyordu.

Arasıra, kızlarından biri, kendisine biraz yiyecek getiriyordu. Çölün bu ıssız yerinden görebildiği, dünyanın diğer kısımları, dağınık sürülerden bir kervanın teşkil ettiği silik bir çizgiden, cılız otlaklarda kara benekler halinde gözüken göçebelerin çadırlarından ibaretti. Geceleri, mağarasının önündeki boşluğun kenarında, ayakta duruyor, etrafını kuşatan yıldızları temaşaya dalıyordu.

Gitgide, vücudunu raşeler kaplar oldu. Yere uzanmış, elleri ayakları katılmış bir halde, ölü gibi serili kalıyor, dağdan gelen sesleri dinliyordu.

Kendine geldiği zaman, çıldırdığını, yahut cinlere çarpıldığını sanıyordu. Bu çağırıların ısrarına, gördüğü hayallerin hücumuna ayak diriyordu. Fakat hayaller yeniden gözüküyor, çoğalıyor, onu hükmü altına alıyor, senelerden beri içinde devam eden bütün örtülü faaliyeti dışarı veriyordu.

Hazreti Muhammed'in varlığından bir başka varlık doğmakta idi. Taze hayat bulan şuuru, nazarında, Cebrail Aleyhisselâmın, o müjdeci meleğin uçsuz bucaksız, aydınlık, tahakküm dolu tasvirine bürünüyordu.

Muhammed, etrafında tutuşan alevlerde onu görüyor; mağaraların içine dalan, keskin kayaların sivriliklerine sürtünüp geçen rüzgârda onu işitiyordu. Kendisi gibi, eriştikleri rabbani hidayetin azameti karşısında dehşete düşen, onun gibi, Allahın hitabı karşısında boyun eğmek zorunda kalan, İsrailin eski peygamberlerinin heyecanını tekrar duyuyordu. *(Devamı gelecek sayıda)*

BUNLARA TAPIYORLARDI — İslâmiyetten evvel Kâbe'deki tapınaklarda 300 e yakın tanrı ve tanrıça heykeli vardı. Resimde gördüğünüz put da bunların arasında bulunuyordu. Bu put halen Cidde Müzesinde teşhir edilmektedir.

ÇALIŞMAK... YİNE ÇALIŞMAK — Pertev Paşa'nın, 90 yıldan beri edindiği kanaate göre, yalnız bedenen sıhhatli olmak bir şey ifade etmiyor. «Benim için bir insan hem fikren, hem de bedenen çalışır durumda olmalı ki; yaşıyorum! diyebilsin» diyor...

Hayat

Uzun Yaşamanın Sırlarını Açıklıyor

90 yaşında hâlâ eser veren dinç asker Pertev Demirhan Paşa diyor ki:

"Beni Evvelâ Allah Sonra Karım Yaşatıyor,,

RÖPORTAJ: TURGUT ETİNGÜ — FOTOĞRAFLAR: İNAL TENGİZMAN

"İHTİYAR kimdir?» sorusuna zeki adam şu cevabı vermiş: «Kim benden 15 yaş büyükse!...» Bu soruyu bugün ordumuzun en yaşlı rüknü, 90 yıllık bir ömür tutanağına sahip emekli Korgeneral Pertev Demirhan'a tevcih etsek, eminim ki şu cevabı alırdık: «Kim kafa ve beden sporu yapmıyorsa, o ihtiyardır.»

Hani bir söz vardır: «Mihanik kaidelerine muhalif olmakla beraber bir insan hem boş, hem dolu olabilir!» Demirhan Paşa da vücut bakımından tüy sıklet denecek kadar hafif gelmesine rağmen, kafa ve gönül yapısı dolu mu dolu; ağır mı ağır...

Başkalarının köşe minderlerinde mekân kurduğu, öksürüklü, aksırıklı olduğu, hava değişmelerinde en azından bir göğüs nezlesiyle odasına kapandığı sıra, Paşamız dipdiridir maşallah. Bu kadar da değil; fıkır fıkır neşe ve hayat kaynağıdır. Demirhan Paşanın fikrî faaliyeti olağanüstü bir kudretle devam ediyor. Bundan bir müddet evvel, Müdafaa Vekâletinin davetlisi olarak gittiği Batı Almanyada, çok seçkin bir münevver zümresi önünde, Alman diliyle 2 saat süren konferansı, Almanyada bir hayli alâka topladı...

Paşa 1871 de İstanbulda, Saraçhane'de doğmuş. İlk evliliği 1907 yılındadır. Bu evliliğinden bir kızı olmuş. Eşinin vefatı üzerine ikinci evliliğini ancak 1929 da yapmış. Bu hanımından bir oğlu olmuş ki halen 29 yaşında bir delikanlıdır.

Paşa, bugün Kadıköy'de, Moda semtinde oturuyor. İki katlı, şirin bir evde kiracı. Yukarı katta, sokağa bakan bir çalışma odası var. Güzel, antika bir yazı masası, sonra kitaplar, kitaplar!... Hepsi seçkin ve titiz bir tasnife tâbi tutulmuş. Duvarlarda yerli, yabancı meslek arkadaşlarının çerçeveli boy boy tablo ve fotoğrafları yer almış. Bazı Alman savaş dostlarının büyük üniformalı resimleri... Bunların arasında bilhassa Feldmareşal Von Der Golç Paşa ile Von Papen'in çeşitli portreleri ilk bakışta göze çarpıyor.

Paşa, şimdiki eşinin kendisine mutluluk kazandıran desteğinden târifsiz memnun. «Uzun yaşadımsa bunda karımın rolü büyük. Diyebilirim ki beni ilkin Allah, sonra da karım yaşatıyor!» diye, zevcesine olan övgüsünü açıklıyor.

Konuşuyoruz.

— Muhterem Paşam... Bilindiği gibi modern tıp uzun ömürlü olmanın kesin şartlarını incelerken irsiyetin üzerinde de durur, çok yaşamanın soydan gelen bir vakıa olduğunu kabul eder. Bu bakımdan acaba sizin de soyca çok yaşamaya dayanan bir tarafınız var mı?

— Var. Büyükbabam Yanya eşrafından Sadık Bey 95 - 96 yaşlarında vefat etti. Babam nedense 58 yaşlarında Enfarktüs'ten öldü. Fakat annem takriben 84 - 85 yıl yaşadı.

— Resmî hayattan ne zaman ayrıldınız?

— 1931 yılında, Korgeneral olarak ve kendi isteğimle ordudan ayrıldım.

— 24 saatinizden bir özet yapmanızı rica edebilir miyim? Uykunuz nasıldır? Kaçta kalkar, kaçta yatarsınız? Üç övünde neler yersiniz?

— Uykum gayet hafiftir. Size garip gelecek ama, istediğim zaman uyanabilirim. Sabahları 6 - 8 arasında kalkarım. Vücut temizliğine çok önem verdiğim için sabahları mutlaka duş yaparım. Hem de soğuk su ile. Fakat son zamanlarda soğuk su banyolarını bıraktım. Ama başımı yaz - kış soğuk su ile yıkamıya devam ediyorum.. Kahvaltılarımda umumiyetle bir bardak süt veya sütlü şokola içerim. Bazan bir - iki bisküi de yerim. Kahvaltıdan biraz sonra fikrî mesaim başlar. Okur veya yazarım. Bu öyle yemeğine kadar sürer. Ekseriya saat 13 te çok hafif geçen bu yemekte mevsim sebzeleri bulunur. Onların dışında askerlik hayatımdan kalma bir kurufasulye sevgisi başta gelir. Ama fasulyelerin taneleri tabağımda daima sayılıdır. Hiçbir zaman bu 8 adedini geçmez. Et yemeklerini ender yerim. Kompostolara bayılırım. Öğleden sonra yarım saat kadar dinlenir, bunun peşinden yürüyüşe çıkarım. Ekseri Moda Kulübüne gider, dostlarımla briç partilerinde bulunurum. Akşam yemeklerini ortalama saat 20 de yerim. Yine az sebze, makarna, şekerli yoğurt, bilhassa sütten yapılmış şeyleri tercih ederim. Fakat esefle söyliyeyim ki modern sayılacak İstanbul şehrinde sâf süt bulmanın güçlüğü beni daima müteessir etmiştir. Yemek bahsinde belirtmek istediğim bir nokta var: Pastırma - sucuk nev'inden şeyleri katiyen eve sokmam.

— Ya içki ve sigara gibi keyif verici şeylerle aranız nasıl Paşam?

— Hayatımda hiç sigara içmedim. Sigara içenlere de daima şaşarım. Bile bile insan kendini nasıl zehirler diye. Almanya'da bulunduğum sıra ve burada bazı partilerde ikram edilenler müstesna içki

DOSTLARI — 90 yaşına rağmen, sade Türkçe değil, Alman dilinde yayınladığı eserlerle, dost memleketin aydın çevrelerinde tanınmış olan Pertev Demirhan Paşa, bu vesile ile orada da birçok kıymetli dostluklar kurmuştur. Fotoğrafta Paşa, eski Batı Almanya Devlet Reisi Profesör Theodor Heuss ile birlikte görülüyor.

de içmedim sayılır. Yani içkiyi sevmem.

— Sevdiğiniz şeyler içinde şimdi değişikliğe uğrayanı var mı?

— Hayır... Nasıl başladımsa, öyle gidiyorum. Yalnız maddi gıdaların yanında, insanın mânevi gıdaları da vardır. Meselâ benim mânevi gıdalarım klâsik Türk musikisi ile Batı müziğidir. Hâlâ müzikle ilgiliyim. Hem de tansiyonu daima artan bir sevgiyle. Son neşriyatım arasında müzik üzerine İngilizce yazılmış bir incelemem var.

— Meyva ve salata olarak «çiğ» gıdalara sofranızda yer verir misiniz?

— Pek sevmem. Yalnız meyvaları komposto olarak almayı tercih ederim.

— Ya etlerle aranız nasıl?

— Umumiyetle yağlı, ağır etleri sevmem. Süt danasını nispeten yediğim olur. Balıklardan bilhassa Pisi ve Lüfer'e az da olsa bugün bile sofrada iltifat ediyorum...

— Sporla ilgili düşünceniz nedir?

— Her şeyden evvel ben iyi bir süvari zabitiyim. Tabiatiyle de ata iyi binerim. Ata binmek hem zevk, hem de iyi bir spordur. Şimdi de binmeyi çok isterim ama, yakalandığım nefrit hastalığı beni bu zevkten alıkoyuyor. Fakat mutlaka sabahları 3 - 4 dakikayı geçmiyen hafif bir jimnastik hareketi yaparım. Bilhassa yürüyüş benim için ideal bir spordur. İstanbula indiğim zamanlar umumiyetle iskele arasını daima yürüyerek katederim.

— Bahçe işleri, çiçek yetiştirmek gibi sizi meşgul eden çalışmalarınız var mı?

— Vaktim müsait olmadı. Üstelik bir dikili ağacım da yok. Milletimin verdiği para ile geçiniyorum. Bir emekli maaşım var o kadar.

— Her yaşlıya nasib olmıyan bir tarafınız var: Fikrî faaliyetiniz devam ediyor. Hazırladığınız yeni eserlerinizden kısaca bahseder misiniz?

— Benim için en büyük dayanak fikrî faaliyetimdir. Onu kaybedersem, her şeyimi kaybetmiş olurum. Çalışmama gelince: Alman dilinde yayınlanmış iki büyük biyografik eserim ve yüzlerce makalem var. Türkçe olarak da bir hayli kitap ve broşür neşrettim. Henüz yayınlamadığım 18 ciltlik hâtıratım bulunuyor.

— Bilirsiniz ki 20. asrın yaşama güçlükleri bilhassa büyük şehirlerde oturanların sinir sistemlerini tahrib etmektedir. Çoğunlukla bu yerlerin sakinlerinde bir hâfıza zayıflığı meydana geliyor. Bugün sizin de bu bakımdan bir şikâyetiniz var mı?

— Hayır... Rakamları bile daima aklımda tutabiliyorum. Yaşlanmıya yüz tutan kendini bırakmamalı; mutlaka meşgul olacak bir sebep bulmalı. Eğer yoksa, kendi yaratmalı. İnsanı teessür ve ıstırap yıkar. Hiçbir meşgale bulamıyan bile, eski hâtıralarını gözden geçirmekle fikir idmanı yapabilir. Bu da bir tesellidir.

— Paşam hiç hastalandınız mı?

— Vaktiyle Rus - Japon harbinde aldığım yaranın bana hastanede geçirttiği günler hariç, 1946 yılına kadar ciddî şekilde hastalanıp yatağa düştüğümü hatırlamıyorum. Bu tarihte bir defa teessür sonucu teşhisi mümkün olmıyan bir hastalık geçirdim. Ondan sonra da bir nefrit beni bir müddet olsun yatmağa zorladı. Bunun dışında doktora gittiğim vaki değil. Hele insanın iyi bir hayat arkadaşı olursa, onun kolay kolay doktora ihtiyacı kalmaz. Aramızda çok yaş farkı olmasına rağmen eşim, beni huzur içinde yaşattı. O, benim desteğimdir; sevgi ve şefkat desteğim...

— Uzun ömrün sizi memnun eden veya etmiyen tarafları var mı?

O anda, içine dönen insanların ruh haletiyle cevabını yavaş yavaş verdi:

— Mukadder olan hayatı yaşıyacağıma inandığım için, hayat bana hiç endişe vermedi. Ölümden hiç korkmadım. Yaşamanın sadece mutluluğunu duydum ve duyarak yaşıyorum...

— Size doksan yılın doksan sorusunu sorduk gibi; bir tane daha kaldı. Acaba dünyaya bir kere daha gelmeniz mümkün olsaydı, ne olmayı isterdiniz?

Pertev Paşa, soru üzerinde uzun boylu düşünmeye lüzum bile hissetmemiş olacak ki bir makinalı gibi, bir tetikte söz şarjörünü boşalttı:

— Tekrar dünyaya gelseydim yine askerlik mesleğini tercih ederdim. Çünkü vatanın ve milletin varlığını düşmanlara karşı müdafaa ve muhafaza etmekle mükellef olan bu meslek mukaddestir.

— Gençlere bir tavsiyeniz var mı?

— Ben hayatımda hiç yalan söylemedim. Onlar da yalan söylemesinler kâfi. Uzun bir ömrün sırlarına erişmek istiyorlarsa, kendi sahalarının birer centilmen sporcusu olsunlar bu yeter...

1. İnönü Meydan Muharebesinin 40. Yıldönümünde

İnönü Şehitliği

Şimdi o harb sahasına bir barış sükûneti hâkimdir. Bir zamanlar kan ve barut kokan bu yerlerde bugün bir sulh cennetinin huzuru içinde akasya ve çam ağaçlarının altında kahraman vatan evlâtları yatıyor...

İNTİKAM Tepenin üzerindeyiz. Bundan tam 40 yıl önce İnönü savaşlarının en çetin çatışmalarına sahne olan bu tarihî yerlerin dekoru bugün çok değişmiş. Barış Türkiyesinin mutluluk getiren elleri burasını öylesine düzenlemiş ki, sanki 40 yıl evvel 1336 - 1337 yıllarında, burada can pazarı kurulmamış, sanki kan gövdeyi götürmemiş! Ağızları yalazalı ağır topların bini bir arada toprağı hallaç pamuğu gibi atıp, altını üstüne getirmemiş!... Öylesine bir dirlik düzenlik var ortada. Eskişehir'den başlayıp; Bilecik, İnegöl açısı arasındaki dağ, tepe, ova, yol boylarında, savaşların sonunda daima mukadder olan yer yer şehitlikler kalmış. Kitabelerinde mahşere kadar Türklerin zafer destanlarını söyliyen şehitlikler...

Biz, Gündüzbey sırtları ile, Atatürk'ün «Nutuk» unda geçen Metristepe arasındayız. Gündüzbey sırtlarının az batı yönünde, uzayıp giden şosenin bugün ikiye böldüğü Bozüyük belli belirsiz görünüyor.

Atatürk büyük «Nutuk» unda «Bozüyük yanıyor. Düşman, binlerce maktullerle doldurduğu muharebe meydanını silâhlarımıza terketmiştir.» der.

İşte İnönü savaşlarının tümü, buralarda geçmiş. Muharebenin merkezi sıklet noktaları Gündüzbey'den başlayıp, Metristepe, Akpınar, Kavalca, Kandilli hattı üzerinde toplanmış.

1. ve 2. İnönü savaşlarında şehit düşen binlerce Türk evlâdının bugün yattığı muhteşem «İnönü Şehitliği» nin büyük demir kapısından içeri giriyoruz. Daha bu kapının eşiğinde insan, madde âleminden sıyrılıp, ruh âlemine yaklaşıyor.

Bir tepe tasavvur ediniz, adı: «İntikam Tepe» olsun. Büyücek, tam konik bir tepe. Tepenin tahminen ortasından yine büyük bir kare şeklinde, kül rengi badanalı duvarlar çevirsin. Bu duvarların yola bakan yüzünde, insana haşyet veren iki kanadlı kocaman demir bir kapı, onun iki tarafında beyaz iki kulesi bulunsun. Ve bu kapıdan basamaklar... basamaklar... sizi tepenin tam zirvesindeki mermer döşeli, mermer anıtın kitabesine yaklaştırsın.

Kitabenin üzerinde eski harflerle, sanki ebediyetin yüzüne kazılmış şu mısralar okunuyor:

«EY YOLCU BURDA ŞU GÖRDÜĞÜN MEZAR — TÜRKLERİN İSTİKLÂL ÂBİDESİDİR. — BİR GÖKTEN BİR GÖĞE HAYKIRAN RÜZGÂR: — İNÖNÜ CENGİNİN ZAFER SESİDİR.»

Bu mermer levhanın altında:

Birinci İnönü muharebesi 9/10 Kânunusani 1336 — İkinci İnönü muharebesi 27/31 mart 1337 tarihleri okunuyor.

Kitabenin etrafına geometrik bir düzenle 131 adet mezar yerleştirilmiş. Mezarların üzerine yemyeşil bir çimen örtü olmuş. Bu ağaçların gölgeliğinde şehitlerimiz ebedî uykularını uyuyor.

Türk milletinin egemenliğine kavuşma savaşında gösterdiği azmin ve kahramanlığın heybetini anlamak için gelecekteki nesillerin buraları mutlaka ziyaret etmesi lâzım gelir. Çünkü hiçbir kalem, yalnız göz yolu ile insanın varlığına hitabeden bu sadelik dekoru içindeki şehitliklerin mâna yüceliğini anlatamaz. Bizim yaşamamız uğruna hayatlarını verenlerin hâtırası önünde saygıyla eğiliriz.

İkisi de Sarışın

Vivi BACH

ELKE SOMMER

Her geçen gün yeni yıldız namzetleri ortaya çıkıyor ve bunların pek azı şöhret basamaklarında yükselmek imkânını bulabiliyorlar. Son günlerde Avrupa basınının üzerinde durduğu iki yıldız namzedi var. Biri Alman Elke Sommer, diğeri Danimarkalı Vivi Bach...

TANINMIŞ Amerikalı kadın yazar Anita Loose'un dünyaca meşhur iki romanı vardır. Birincisinin adı: «Erkekler Sarışınları Sever» dir. Esmerleri kırmamak için ikincisinin adını da «...Fakat Esmerlerle Evlenirler» koymuştur. Beyaz perdede sadece seyredip hayal kurmaktan ileri gidilemiyeceğine göre, Anita Loose'un birinci romanının adı beyaz perde için biçilmiş kaftandır.

Hakikaten bütün dünya sinemacılığına esmerlerden ziyade de sarışınlar hâkimdir. Çilli, mısır püsküllü saçlı kızlar sinema dünyasının değişmez otoriteleri haline gelmişlerdir.

İşte Avrupa filmcileri de bunu gözönünde bulundurmuş olmalılar ki yeni yeni sarışınları peş peşe beyaz perdeye sürmekten geri kalmıyorlar: Biri Elke Sommer, öteki de Vivi Bach.

Bugün yirmi yaşında olan Elke Sommer, birkaç ay önce Londra'ya giderek Associated British stüdyoları ile anlaşmıştı. Birkaç hafta içinde şöhretinin zirvesine çıkan Elke bugünlerde Richard Todd'la beraber «Don't Bother to Knock» (Kapıyı Çalmadan Gir) adlı bir film çevirmekle meşgul.

Öte tarafta Vivi Bach, Danimarkalı olmasına rağmen, bugünlerde Almanyanın en çok beğenilen kapak kızı haline geldi. Gün geçmiyor ki Vivi Bach'ın fotoğraf bir Alman mecmuasının kapağını süslemesin...

Bütün bunları gördükten sonra yazar Anita Loose'un «Erkekler Sarışınları Sever» düşüncesini yabana atmamak lâzım.

VIVI BACH — Danimarkalı sarışın yıldız namzedi Almanyada film üstüne film tamamlıyor. Son defa boksör Bubi Scholz ile aynı kordelede oynadıktan sonra şimdi yeni bir filme başladı. Yanda onu «Schlager Paketen» filminde görüyorsunuz.

■

O DA SARI SAÇLI — Vivi Bach'ın bütün arzusu bir an önce yıldız olabilmek. «Şimdi de meşhurum ama bu geçici olabilir» diyor.

■

ELKE SOMMER — Almanlar ona altın saçlı kız diyorlar. Henüz bekâr. Halen Londra'da bulunuyor. Aktör Richard Todd'un prodüktör olarak hazırladığı ilk filminde önemli rolü var.

ELKE VE TODD — Renkli olarak çevrilen «Don't Bother to Knock» (Kapıyı Çalmadan Gir) filminin bir sahnesinde Richard Todd ve Elke Sommer görülüyorlar. Bu filmde ayrıca; Nicole Maurey, June Thornburn ve Rik Battaglia da rol almışlardır.

● «Batıya Hücum» adlı filmindeki kısa rolünü prömiyerde seyredebilmek için tâ Avustralya'dan kalkıp Amerika'ya gelen Anne Baxter, çevirdiği sahnelerin montajda kesildiğini görünce küplere bindi! Müthiş sinirlenerek hareket eden ilk uçağa atladığı gibi geriye döndü. Baxter filmini görebilmek için işini yarıda bırakmış ve günlerce süren bir yolculuğu göze almış bulunuyordu.

● Joanne Dru'nun ismi son günlerde ağızlardan eksilmiyor! Buna sebep de yıldızın isminin bazı dedikodulara konu teşkil etmesi. George Piérose adlı biriyle gayrımeşru hayat sürmesi yıldızın mahkemeye verilmesiyle nihayetlendi. Mahkeme karşısına çıkmayı reddeden Joanne Dru'nun tevkif edilme ihtimalinden bahsediliyor.

● Geçenlerde ölen Clark Gable'in bugün yetmişini geçen ilk karısını da vasiyetnamesinde unutmadığı anlaşılmış bulunuyor. Bıraktığı paranın yekûnu pek de küçümsenecek bir rakam değilmiş. Gable'in son karısına da 10 milyon lira kadar bir para bıraktığı söyleniyor.

● Marlon Brando Tahiti'de «Âsiler Gemisi» ni çeviredursun, öte yandan azılı bir hırsız Kaliforniya'daki villâsına girip, yükte hafif pahada ağır ne varsa alıp götürmüş. Çalınan malların arasında gömlekler, kravatlar, çamaşırlar v.s. den başka gayet kıymetli biblolar da mevcut! Hepsinin kıymeti birkaç bin dolârı buluyormuş.

● Kim Novak, Hollywood'un en kararlı yıldızı olarak ilân edildi. Bu şekilde tanınmasına sebep de üç seneden beri Richard Quine ile evlenmeye karar verip, aradan uzun müddet geçmiş olmasına rağmen caymayışıymış! Son olarak bu kış New York'ta evlenecekleri katîleşmiş bulunuyor.

● «Peyton'a Dönüş» için hâlâ başrolü oynıyacak yıldız bulunamadı. Lana Turner, bu rolü reddettikten sonra Joan Crawford tâlib olmuştu. Fakat o reddedildi. Gene Tierney de hâmile olduğu için reddetmek zorunda kaldı. Galiba en sonunda Eleanor Parker kabul edeceğe benziyor.

akfil

SÜPERPOLİN
YIKANSA DAHİ SU GEÇİRMEZ
BURUŞMAZ VE SOLMAZ
TRENÇKOTLUKTUR

A - 227

GRAMLARI AYNI OLMALARINA RAĞMEN
KALORİ İTİBARİLE ZENGİN OLAN

ANKARA MAKARNASI

DAİMA AĞIR
ÇEKER.

ANKARA MAKARNA Un ve İrmik Fabr
Nuh Ticaret ve Sanayi Anonim Şirket
İstanbul Tel. 22077, Ankara Tel. [illegible]

REKLAM MORAN

Yassıada Duruşmalarından beri Tü

SALİM

Bir hukukçu onun için şöyle diyor: "İbadet eder gibi icrayı adalet eder„ Yassıada duruşmaları sonunda tahliye

RÖPORTAJ: YILMAZ ÇETİNER — FOTOĞRAFLA

AİLE BABASI BAŞOL

Âdil bir hukuk adamı olan Salim Başol aynı zamanda müşfik bir aile reisidir. Ailesi onun tek sevgisi, tek varlığıdır. Üstteki resim Başol'u 1935 yılında eşi ve oğlu ile birlikte Balıkesirde, yandaki resim ise 1960 ın son günlerinde yine ailesiyle Ankarada gösteriyor. Yılbaşı tatilini Ankarada ailesi yanında geçiren Yüksek Adalet Divanı Başkanı istirahat saatlerini gürültülü eğlencelerden uzak, sakin bir hava içinde yaşamaktan büyük bir zevk ve huzur duymaktadır.

—"Sanıklar getirildiler, bağlı olmıyarak yerlerine alındılar, müdafiler hâzır» sözünü her duruşmada tekrarlamak lâzımdır. Bu, bir başlama merasimi ve usul hükümleri icabıdır.

Kır saçlı, gür siyah kaşları hafifçe çatık dinç adam, bu konuda sorduğumuz ilk suali bu şekilde cevaplandırdı.

Her akşam saat 8 de, milyonlarca insanın radyoları başında, sesini dinlediği, sevdiği, saydığı ve inandığı Yüksek Adalet Divanı Başkanı Salim Başol ile Yılbaşı tatilinden istifade ederek birkaç günlük istirahat için geldiği Ankaradaki evinin misafir odasında karşı karşıya idik.

Eşi Melâhat Hanım ile oğlu Yüksek İnşaat Mühendisi Güngör Başol da «Aile reisleri» ile bir arada olmanın zevkini tadıyorlar, gözlerini bir an olsun üzerinden ayırmıyorlardı.

Katiyen sigara ve içki kullanmıyan, kahveyi gayet az içen, davetli olduğu ziyaretlerde «Bir maden suyunu tercih ederim» diyen Salim Başol hususi hayatına dair suallerin bir kısmını da şöyle cevaplandırdı:

— Sıhhatime dikkat ederim. Sabahları hafif jimnastik hareketleri yapmayı ihmal etmem. Dışarda yemek yemek âdetim değildir. Evimdeki yemeği tercih ederim. Gece geç yatarım. Okumak en sevdiğim meşgaledir...

— Heybeliadadaki otelde akşamları nasıl vakit geçiriyorsunuz?

— Radyo dinliyoruz. Aramızda konuşuyoruz. Gazete okuyoruz. Ben şahsan dört gazeteye aboneyim. Bu gazeteler sabah ilk vapurla Adaya geliyor. Ve elimize geçiyor. Sonra bütün arkadaşlar birbirimizin gazetelerine de göz atıyoruz.

Yalnız Türkiyede değil, bütün dünya

YILBAŞI GECESİ

Yüksek Adalet Divanı Başkanının okumaktan başka ikinci bir zevki de tiyatrodur. Yılbaşı gecesini bile Ankara Devlet Operasında Manon Lescaut'yu seyretmekle geçirmiştir. Resim, Başol'u ailesi ile birlikte 1960 ın son saatlerinde opera locasında gösteriyor.

İyenin En Merak Edilen Siması:

BAŞOL

edilenler ise şunları söylediler:
"Yüce divan insana huzur veriyor,,
"Başol adaletin timsalidir,,

ZAN SAĞDIÇ VE BAŞOL AİLESİ ALBÜMÜNDEN

Birkaç günlük bir tatilden sonra, Ankaranın Yenişehir semtinde, Kızılırmak Caddesindeki 21/8 numaralı evinde eşi ile vedalaşan Başkan Salim Başol, Yassıada'da kendisini bekliyen tarihî görevinin başına dönmek üzere uçak alanına gidiyor...

basınında adı geçen ve merak uyandıran Salim Başol, 1905 yılında Yozgat'ta dünyaya gelmiştir. Şevket Beyin oğludur. İlk, orta ve lise tahsilini pek iyi derece ile bitiren Salim, liseden mezuniyetini müteakip, ailesine yardım etmek zorunda olduğu için kısa bir müddet öğretmenlik yapmıştır. Bilâhara, 1925 yılında Ankara Hukuk Fakültesine giren Başol, 1928 yılında orayı da pek iyi derece ile bitirmiştir.

Hâkimlik mesleğinin âşığı olan Salim Başol, Vezirköprü, Niksar, Balıkesir ve memleketin muhtelif vilâyetlerinde vazife gördükten sonra İstanbula tâyin olmuştu.

İstanbul gazetelerinin eski adliye muhabirleri o zamanın Ağır Ceza Reisi Salim Başol'u gayet iyi hatırlarlar. Birçokları çekinir, onun yanına giremezdi ama; girip, konuşup, derdini anlatan, onun söylediklerini aslına sadık kalarak yazanlar da hayatlarından gayet memnun olurlardı.

11, 12 sene önce İstanbulda görülen «Rumen Subayları» dâvasında Salim Başol reisti. Bazı Rumen subayları bindikleri uçağın pilotunu havada tabanca kurşunu ile öldürüp, Türkiyeye iltica etmekten sanıktılar. Rumenlerle aramızda mücrimlerin iadesine dair bir anlaşma olmadığı için bu dâvaya Türk Mahkemesinde bakılmış ve suçlular mahkûm olmuşlardı.

Bu dâvanın rüyet tarzı bilâhara milletlerarası hukuk çevrelerinde müspet yankılar uyandırmıştı.

İşte, Salim Başol'a Yassıada duruşmaları dışındaki hâkimlik hayatının en enteresan dâvasının hangisi olduğunu sorduğumuz zaman, başkan bize bu dâvayı hatırlattı.

Salim Başol mütaakıben Temyiz Âzalığına getirilmiş, daha sonra da Temyiz 1. Ceza Dairesi Başkanı olmuştur. Halen Yassıada'da sâkıt ve sabıkları yargılıyan Yüksek Adalet Divanının Başkanıdır.

Yüksek Adalet Divanı Başkanına son bir sualimiz daha vardı. Acaba, ilerde politika hayatına atılması ihtimali var mıydı?

Başkan Başol bu sualimizi gayet sarih olarak cevaplandırarak:

— Asla... dedi. Vazifemden, hâkimlikten memnunum. İlerde yine hâkimlik yapacağım.

Onun bu kararında, ailenin «Oybirliği» olduğunu anne ve oğulun gözlerinden okumak mümkündü.

GÜNÜN ADAMI — Halen Türkiyede telefonu en çok çalan insanlardan biri Salim Başol'dur. Kadın - erkek, genç - ihtiyar birçok hayranı kendisinden çeşitli sualler sorar, Yüksek Adalet Divanı Başkanı hepsine de şahsına has terbiye ve samimiyetle cevaplar yetiştirir.

GENÇ HÂKİM — 1928 yılında Ankara Hukuk Fakültesini pek iyi derece ile bitiren Salim Bey, meslek hayatına başladığı günden beri şahsiyeti ile temayüz etmiş, Anadoluda vazife gördüğü her yerde yıllar yılı sadece adaletin tecellisi için çalışmıştır. Resimde hâkimliğe yeni başladığı sıralarda görülüyor.

GÖLGESİNİ SATAN ADAM

YAZAN: ADELBERT VON CHAMISSO — ÇEVİREN: SADUN ALTUNA

ARADAN günler geçti. Bir öğle vakti bulunduğumuz bu dağlık bölgeye yolu düşenlerin ziyaret ettikleri bir mağaranın önünde mola verdik. Bir yeraltı ırmağının uğultusu duyuluyordu. Mağaranın hemen ağzında derin bir kuyu vardı, dibi görünmiyen korkunç bir kuyu idi bu. İçine attığım taşın yankılarını uzun müddet dinledim. Buraya bir şey düştü mü, kaybolmuş demekti. Gri elbiseli adam, elimde bulunan sihirli kese ile bütün dünyayı satın alabilecek durumda olduğum halde, inatçılığıma bir türlü akıl erdiremediğini yanıla yakıla anlatıyordu. Dirseklerim dizlerime dayalı ve yüzüm avuçlarımda gizli olarak bir süre adamı dinledim. Sonra sabrım taştı:

— Dinle beni arkadaş... dedim. Yanımda kalmana izin verdim. Ama bağımsızlığımı elimden asla alamazsın. Dilediğim gibi hareket etmekte serbestim.

— Emrederseniz hemen tasımı tarağımı toplar, giderim, hiç üzülmeyin saygideğer efendim... diye küstahça cevap verdi.

Gerçekten de ayağımın dibindeki gölgeyi mendil gibi katlamağa başladı. İçim gittiği halde ses çıkarmadım. Bir süre aramızdan kara kedi geçti. Neden sonra devam etti:

— Güpegündüz yolumu kesip sihirli külâhımı zorla elimden aldınız, ses çıkarmadım, sadece size buyruk olacağına inandığınız bir gölgeyi gerçek sahibinden aşırmaya kalktınız, yine bir şey demedim. Böyle olduğu halde benden nefret ediyorsunuz, hayret edilecek şey. Oysa benim size kızmam gerekiyordu. Bereket versin, anlayışlı adamım da kin gütmüyorum. Hedefinize ulaşmak için her türlü çareye baş vuracağınızı zaten hesaba katmıştım. Ama yaptığınız yine de doğru değildi dostum. Uşağınıza beni dövdürmeğe bile kalktınız. Oldu mu ya?...

Ben sadece dinliyor, ağzımı açıp cevap vermeğe bile lüzum görmüyordum.

— ... Uzun lâfın kısası, artık ayrılma vakti geldi. Yalnız tamamen toz olup gitmeden önce teklifimi son bir kere tekrarlamak zorundayım: Şu gölgeyi alın.

Keseyi gösterdim:

— Buna karşılık!...

— Olmaz!

— Öyleyse yapılacak iş kalmadı. Yalvarırım artık yolumu kesmeyin. Dünya her ikimize de yetecek kadar büyüktür.

Yılışık bir tarzda cevap verdi:

— Peki efendim, hemen gidiyorum. Bana ihtiyacınız olduğu zaman şu sihirli keseyi çıngırak gibi sallayın yeter. Hemen yanınızda olurum. Dünyanın menfaat dünyası olduğunu bundan önce de söylemiştim. Hiç belli olmaz, dağ dağa kavuşmaz, ama insan insana pekâlâ kavuşabilir. Gölgenizi keşke daha ilk günden güveler yemiş olsaydı. Ama mademki sapasağlam duruyor, ona ergeç ihtiyacınız olacak demektir. Hâsılı, fikrinizi değiştirir değiştirmez keseyi çıngırak gibi sallayıverin yeter. Yalnız şartım hep aynı. Gölgenizi ancak ve ancak ruhunuzu bana senet karşılığı verdiğiniz takdirde alabileceksiniz.

O anda hatırıma eski tanıdıklar geldi. Sordum:

— Bay John'dan da imza almış mıydınız?

— Hayır, böyle anlayışlı bir dosttan imza almağa lüzum görmedim.

— Şu anda nerelerde olduğunu bilmek isterdim.

Elini çekingen bir tarzda cebine soktu ve Thomas John'u saçlarından tutup çıkardı. Suratı sapsarı kesilmiş, şekli tamamen değişmiş, yamru yumru olmuştu. Mosmor kesilmiş ölü dudaklarından boğuk bir inilti halinde Lâtince olarak şu cümle döküldü: Justo judicio Dei judicatus sum; Justo judicio Dei condemnatus sum...

Ecel terleri dökülüyordum. Dehşet içinde ayağa kalktım, uğursuz keseyi dibi görünmiyen kuyuya fırlattım ve avazım çıktığı kadar şöyle bağırdım:

— Canını seviyorsan hemen buradan defolup gidersin. Aslında diri diri derini yüzmem gerekiyor ama senin gibi pis bir köpeğin kanına elimi bulaştırmak istemem. Lânet olsun iğrenç mahlûk, lânet olsun...

Bir anda kayaların arkasında kayboldu.

IX

Hem gölgesiz, hem de parasız kalmıştım. Ama içimde bir hafiflik vardı. Yüreğimden ağır bir taş düşmüş gibiydi. Bir de aşkımı kaybetmemiş olsaydım içinde bulunduğum bu duruma «mutluluk» bile denebilirdi.

Ceplerimi karıştırdım. Daha birkaç altınım kalmıştı. Atımı dağın yamacındaki handa bırakmıştım. Ama güneş daha tepede olduğu için, batıncaya kadar olduğum yerde kalmam gerekiyordu. Bir çam ağacının gölgesine uzandım, çok geçmeden derin bir uykuya daldım.

Rüyamda Mina'yı gördüm. Başına dağ çiçeklerinden yapılmış bir taç takmıştı. Neşe ile dansederek yanımdan geçti. Sadık uşağım Bendel'i de gördüm, daha birçoklarını gördüm. Hiçbirinin gölgesi yoktu. Demek gölgesiz de pekâlâ yaşanabiliyordu. Ne güzel bir rüya idi. Muazzam bir çiçek yağmuru altında şarkılar söyleniyor, aşk ve neşe birbiriyle yarışıyordu.

Kendime geldiğim zaman güneş daha kaybolmamıştı, ama dikkatli bakınca doğu yönünde parıldadığını gördüm. Demek bütün gece uyuyakalmıştım. Bunu iyi bir işaret sayarak rasgele başımı alıp gitmeğe karar verdim. Han odasında bıraktığım bir, iki eşya ile ahırda bağlı duran atımdan seve seve vazgeçebilirdim.

Ayağa kalktım, şöyle bir gerindikten sonra ormana doğru uzanan patikaya daldım. Başımı çevirmeden burnumun dikine yürümeğe başladım. Kendimi talihime bırakmıştım. O nereye isterse oraya gidecektim. Bir an Bendel hatırımdan geçti. Zengin olarak geride bıraktığım uşağım bana her an yardım elini uzatabilirdi, ama bunu da yapamazdım. Mademki kader böyle istiyordu artık kendi yağımla kavrulmak zorundaydım. Üzerimde kalın, kaba yünlüden bir ceket, bir de buruşuk pantolon vardı. Bu ceketi sefalet yıllarımda almıştım ve nasıl olup da bu defa giymiş olduğuma şaşıyordum. Başımda ise çuhadan bir kasket, ayaklarımda da eski çizmeler vardı.

Ormanda yaşlı bir köylüye rastladım. Selâmlaştık, dereden tepeden konuşmağa başladık. En yakın kasabaya giden yolu, nerede bulunduğumuzu, civarda kimlerin oturduğunu sordum. Böyle konuşup giderken orman bitti, bir düzlüğe çıktık. Önümüzde güldür güldür akan bir çay vardı. Köylünün dediğine göre bu suyun eski bir hikâyesi varmış, bu bölgede uğursuz olarak ün salmış. Tam anlatmağa başladığı sırada ayaklarıma baktı.

— Ama nasıl olur bu?... dedi. Efendinin gölgesi yok.

İçimi çekerek cevap verdim:

— Sorma babalık, sorma. Yıllar öncesi kötü bir hastalık geçirdim. İyileşmesine iyileştim ama saçlarım, tırnaklarım ve gölgem düştü. Saçlarımla tırnaklarım tekrar yerine geldi, yalnız gölgem o gün bu gündür yok. Ya, işte böyle babalık. Baş vurmadığım hekim kalmadı, hiçbiri derdime çare bulamadı.

İhtiyar köylü acımaklı bir sesle:

— Doğru evlât... dedi. Gerçekten kötü bir hastalıkmış.

Ve hikâyesine devam etmeden, ilk yol kavşağında çekip gitti.

(Devamı gelecek sayıda)

Hayat Beyazıt Camii

Hayat Mihrimah Camii

Hayat Valide Camii

Hayat Hırkayişerif Camii

Hayat Eyüpsultan Camii

Hayat Lâleli Camii

Hayat Şehzade Camii

Hayat Ortaköy Camii

Hayat

Sultanahmet Camii

Yenicami

Hayat

CAMİLER ALBÜMÜ

Hayat

Ayasofya

Hayat

Nuruosmaniye Camii

Hayat

Süleymaniye Camii

İSTANBUL CAMİLERİ

YENİCAMİ: Safiye Sultan 1597 de başlatmış, Turhan Hatice Sultan 1663 te ikmal ettirmiştir. Üçer şerefeli iki minaresi vardır. Mimar Davut, Dalgıç Mehmet Çavuş, Mimar Mustafa Ağa yapmışlardır. (Kapak)

BEYAZIT CAMİİ: İkinci Bayezit tarafından yaptırılmıştır. Birer şerefeli iki minaresinin arası 87 metre olarak bir hususiyet arzeder. (Sahife: 3)

LÂLELİ CAMİİ: Üçüncü Mustafa tarafından 3 yılda yaptırılmış ve 1763 tarihinde ibadete açılmıştır. Birer şerefeli iki minaresi vardır. Lâleli adını, oralarda yaşıyan bir meczuba atfen koydukları söylenir. (Sahife: 4)

ORTAKÖY CAMİİ: Mahmut Ağa isminde bir zatın camiinin yerine 1853 tarihinde Abdülmecit tarafından bugünkü şekliyle yaptırılmıştır. (Sahife: 5)

AKSARAY VALİDE CAMİİ: 1871 de Pertevniyal Valide Sultan tarafından Mimar Montaniye yaptırtılmıştır. Birer şerefeli iki minaresi vardır. İçi ve dışı beyaz mermer oyma süsler ve yazılarla kaplıdır. (Sahife: 6)

NURUOSMANİYE CAMİİ: Mahmut I tarafından başlatılmış, 1755 te Osman III tamamlatmıştır. İkişer şerefeli iki minaresi vardır. (Sahife: 7)

SULTANAHMET CAMİİ: 1616 da Birinci Ahmet yaptırmıştır. Mimarı Mehmet Ağadır. 6 minareli ve 16 şerefelidir. Mavi ve yeşil çinilerle süslü olan bu cami İstanbulun en güzel yapılarından biridir (Sahife: 8 - 9)

SÜLEYMANİYE CAMİİ: Kanuni Süleyman tarafından Mimar Sinan'a yaptırılmış, 1557 de açılmıştır. 4 minaresi, 10 şerefesi vardır. Kubbe yüksekliği 53, çapı 26 metredir ve Ayasofya kubbesinden büyüktür. (Sahife: 10)

HIRKAYIŞERİF CAMİİ: Abdülmecit tarafından 1850 tarihinde yaptırılmıştır. Birer şerefeli iki minaresi vardır. İçinde ayrı bir dairede Peygamberimizin hırkayı şerifleri bulunmaktadır. (Sahife: 11)

ŞEHZADE CAMİİ: Kanuninin oğlu Şehzade Mehmet adına 4 senede yapılmış, 1548 de tamamlanmıştır. Mimar Sinan'ın şaheserlerinden biridir. (Sahife: 12)

EYÜPSULTAN CAMİİ: Fatih, Eyüp Ensari'nin türbesiyle birlikte 1458 tarihinde yaptırtmış, 1800 de Selim III tamir ettirmiştir. İki minareli olan bu camide Osmanlı hükümdarları kılıç kuşanırlardı. (Sahife: 13)

MİHRİMAH CAMİİ: Kanuni Süleymanın kızı Mihrimah adına yaptırılmıştır. Mimarı Koca Sinan'dır. Edirnekapı Camii adını da alır. 1894 zelzelesinden sonra tamir ettirilmiştir. (Sahife: 14)

FATİH CAMİİ: İkinci Mehmet 1470 senesinde Atik Sinan ve İyas adındaki mimarlara yaptırtmıştır. İki şerefeli iki zarif minaresi vardır. Zelzeleden harab olduğu için Mustafa III yeniden yaptırtmıştır. (Sahife: 15)

AYASOFYA CAMİİ: 537 de kilise olarak yapılmış, 1453 te Fatih tarafından camie tahvil edilerek bir minare, Bayezit II ve Selim II tarafından diğer minareler ilâve edilmiştir. 1934 ten beri müzedir. (Sahife: 16)

FOTOĞRAFLAR : FERİT CAN, İNAL TENGİZMAN, SABİT KARAMANİ, KERİM ALP

Hayat

Fatih Camii

GÖKAY — Yüksek Adalet Divanı Başkanı Salim Başol, kararın ikinci maddesini okurken, en çok Gökay heyecanlandı. Vapura binerken bir dua okudu. İlk sözü: «Benden hayır dualarını esirgemiyen anamı ziyaret edeceğim» oldu. Sonra şunları söyledi: «Türk milleti adına hüküm veren Yüce Adalet Divanının bugünkü kararı karşısında çok heyecanlıyım. Müdafaamda da söylediğim gibi, yeniden memleket hizmetine devam için Yüksek Adalet Divanının bu kararını bir tac-ı mefharet olarak taşıyorum. Bu mühim dâvada beraet etmenin bahtiyarlığı içindeyim». Dolmabahçe'de bekliyenlerin yarısı Gökay'ın etrafını sarmıştı. Gökay bu sevgi çerçevesini kırmadı, o çerçeve içinde arabasına kadar yürüdü. Sevinç gözyaşlarını göstermemek için kendisini zorluyordu.

KÖPRÜLÜ — Tahliye edilenler arasında Köprülü de vardı. O, Dolmabahçe İrtibat Bürosundan çıkınca, çevresini bir sevgi hâlesi sardı. Köprülü sevincini şöyle özetledi: «Bundan üç ay önce Yassıada'ya gelirken nasıl bir vicdan huzuru içinde isem çıkarken de yine aynı vicdan huzuru içindeyim. Burada kaldığımız müddetçe başta sayın ada kumandanı Tarık Güryay olmak üzere genç subay arkadaşlarımdan gördüğümüz sıcak alâka bizim için unutulmaz hâtıradır. Hakkın mutlaka tecelli edeceğine olan inancım hiçbir zaman sarsılmamıştır, sarsılmıyacaktır.»

"6-7 Eylül" Sanıklarından 7 Kişi Tahliye Edildi

3 aydan beri Yassıada'da tutuklu bulunan Fuat Köprülü, Fahrettin Kerim Gökay, Alâaddin Eriş, M. Ali Balin, Tekinalp, Uçar ve Oktay Engin, Dolmabahçe'de yakınları tarafından sevinç gözyaşları içinde karşılandılar.

FOTOĞRAFLAR: İNAL TENGİZMAN

ENGİN — Dolmabahçe'de bekliyenler arasında Dilek Engin de vardı. Ağabeyi Oktay Engin'in yolunu bekliyordu. Oktay geldi, sarıldılar, öpüştüler, sonra evlerine hareket ettiler. Aile ocağı gözünde tütüyordu...

M. ALİ BALİN — Bekliyenlerin hepsi sevinçli, hepsi heyecanlıydı. Gelenlerin heyecanı, sevinci de buna karışınca, Dolmabahçe bir bayram yerine döndü. Fotoğrafta, tahliye edilenlerden eski Selânik Başkonsolosu Mehmet Ali Balin'i dostları arasında görüyorsunuz.

ERİŞ — 6 - 7 eylül sırasında İstanbul Emniyet Müdürü olan Eriş'i Dolmabahçe'de kalabalık bir eş - dost topluluğu karşıladı. Eriş, bu sevinçli, bu samimî topluluktan bir, iki dakika uzak kalarak, şu sözleri söyledi: «İlk günden beri Yüksek Adalet Divanının adaletinden asla şüphe etmiyordum. Bu arada, Ada Kumandanı ve diğer subay arkadaşların, Ada'da kaldığımız süre içinde gösterdikleri ilgiye, yakınlığa teşekkürü bir borç bilirim. Yuvama, eşime, çocuklarıma kavuşmaktan dolayı sevinç içindeyim.»

TÜRKÇEYİ İYİ BİLİYOR MUSUNUZ?

Ş. KUTKAN

(ZİLLİYET) Mİ, (ZİLYED) Mİ?

Doğrusu (zilyed) dir. Halkın söyleyişi ise (zilliyet) tir. Sanki kelimenin aslı (zil) miş de, sonuna bir de (-iyyet) eki getirilerek (zilliyet) yapılmış gibi. (Zilyed), iki parçadan mürekkeptir: (zî) ve (el-yed) den. (Zî), Arapçada (sahip) mânasına gelir. Bunun da aslı (zû) dur. Bu (zû), cümledeki yerine ve mânasına göre (zâ) ve (zî) şekillerini alır. Bu kelime, birine hitabedilirken kullanılıyorsa, (zâ), (ze) olarak söylenir ve dilimizde yalnız namaz duâlarında Allaha hitabedilirken (Yâ ze-l-celâli ve-l-ikrâm!) ifadesinde geçer. Bu Arapça ifade, (Ey celâl ve ikram sahibi Allah!) mânasına gelir.

Türkçemizdeki (-li, lü) sıfat eklerinin mânasını da veren bu (zû) edatının (zî) şekli dilimizde daha çok kullanılır: (Zîşan = şanlı; zîkıymet = kıymetli; zîhayat = hayat sahibi, canlı) gibi.

(Zü) şekli, daha çok, insan isimlerinde kullanılmaktadır:

(Zü-l-fikar) = Hz. Ali'nin iki çatallı kılıcının ismi. Mânası (fıkralı, parçalı) dır.

(Zü-l-karneyn) = Bir velî ismidir. (İki boynuzlu) demektir. Başının iki tarafında iki çıkıntı olduğundan. (Karn = boynuz; karneyn = iki boynuz; zü = li; zülkarneyn = iki boynuzlu).

(Zü-l-kifl): Bu da bir peygamber ismidir. Doğu Anadoluda çocuklara bu ismi çok korlar; fakat kolay bir söyleyişle «Zülküf» derler. (Kifl), nasip, hisse, eş, benzer mânalarına gelmektedir.

Şimdi (zilyed)e dönelim: (Yed) Arapçada (el) demektir. (Zî) de sahip mânasına geliyordu; o halde (zilyed) (el sahibi), yani bir mala el koyan, onu tasarrufunda bulunduran demektir.

(Zilliyet) şekli tamamiyle yanlıştır; böyle kullanmamalı.

■

LÂDES

Aslı Farsça (yâd-est!) tir. (Yâd), hatırlama, hâtıra, hatıra gelen şey mânalarınadır. (Est), bizdeki (-dır) yardımcı fiilinin karşılığıdır. Yani (gelmiştir) deki (dir). (Yâdest!), (Hatırımdadır! Unutmadım!) mânasında bir cümleciktir; halkımız bunu (lâdes) yapmıştır.

■

NANKÖR

Farsçadan gelmedir. Aslı (nânkûr) dur. Mânası (ekmek körü) dür. Nankör, tuz, ekmek hakkı bilmiyen kimsedir. (Nân), Farsçada (ekmek) demektir.

Halk, bu kelimeyi (namkör) yapmıştır. Yemin yerinde kullanılan (ekmeğe kör bakayım ki...) sözü (velînîmetim olarak bana yedirdiğin ekmeği inkâr etmiş olayım ki...) mânasınadır.

■

ABDEST

Aslı, Farsça (âb-ı dest) tir. (El suyu) demektir. Abdest alırken önce eller yıkandığı için böyle denmiştir. (P) ile (aptes) denirse, dışarı çıkma ihtiyacı ifade edilmiş olur.

Telefonda konuşan şu genç bayanın, ayak hareketine dikkat edin. İşte bu da fena alışmadan doğan bir nevi tiktir.

TİKLERİNİZDEN NASIL KURTULABİLİRSİNİZ?

Tik deyince, akla; ağzı, burnu oynıyan, ya da kaşı, gözü kalkan biri gelir. Aslında kötü alışkanlıklardan doğan bazı hareketler de tik sayılır. Bugünkü yazımızda, okuyucularımıza çoğu zaman fazla heyecandan ileri gelen sinir sistemi oyunları sayılabilecek bu sevimsiz itiyatlardan bahsetmek istiyoruz.

SOKAKTA, otobüste, bürolarda, evlerde her gün, tiki olan birçok insanla karşılaşırız. Bakarsınız genç bir kız konuşurken mütemadiyen eliyle saçlarını düzeltir, yahut ikide bir burnunu kaşır. Otobüste giderken bakarsınız yaşlıca bir adam ya cebindeki parayı şakırdatır, yahut elindeki zincirle oynar. Telefonda konuşurken önündeki kâğıda veya sigara paketinin üzerine çeşitli şekiller çizen çoktur. Sinemada oturursunuz, bakarsınız altınızdaki sandalye oynamağa başlar, zelzele mi oluyor diye düşünürken, anlarsınız ki yanınızdaki zat ayağını sallıyormuş. İşte bütün bu hareketler bir nevi tiktir.

HAREKET VE KONUŞMALAR

Tik denilen bu itiyat, daha doğrusu sinir sistemiyle alâkalı olan bu ârıza bazan adale ve reflekslerin iyice bozulması şeklinde de ortaya çıkabilir. İkide bir gülümseme, boyun sallama, durup dururken göz kırpma gibi çok bariz anormal hareketler hep tiklere girer. Ama tik deyince akla yalnız bu gelmemelidir. Yukarıda saydığımız itiyatlar da birer tiktir. Bunun çeşidi pek bol, listesi de hayli uzundur. Tikin derecesi ve hareketlerin göze batış nispeti azaldıkça, bunlara karşı gösterilen müsamaha da artar. Kravatını sık sık düzeltenlerden, lüzumsuz yere zoraki öksürenlere kadar tik şekilleri değişmektedir. Aynı tâbirleri, aynı kelimeleri söz arasında ikide bir tekrar etmek de tikin bir başka türlüsüdür. «Ne bileyim, muazzam, muhakkak ki, yani, hani, anlatabildim mi?» gibi sözler konuşmalarımızda çok defa lüzumundan fazla tekrarladığımız tâbirlerdir. Kimisi konuşurken, nezle olmadığı halde, sık sık burnunu çeker. Kimi üşüyormuş gibi ellerini uğuşturur, kimi de terlemiş gibi mütemadiyen alnını siler. İçten gelen bu itiyatlar o derece kuvvetlidir ki, düz yolda otomobil kullanan şoförlerin hiç icabetmediği halde vites değiştirdikleri bile görülmüştür.

Tikler umumiyetle fazla heyecandan doğar. Fazla sevinç ve üzüntünün sebeb olduğu taşkınlık aşağı yukarı her insanda her defasında birbirine benziyen hareketler halinde tezahür eder. Bunlar geçici tiklerdir. Bir de devamlı tikler vardır. Böyleleri daha ziyade çocukluktan, genç yaşlardan beri kurtulunamamış itiyatların mahsulüdür. En fenası, en çirkin görüneni de bunlardır. «Ne zeki, ne hoş insan ama o tiki olmasa» derler.

Tikin mekanizması daha ziyade heyecanın doğurduğu gerginliğin enerji sarfı şeklinde serbest kalması olarak izah edilebilir. Bu; heyecan, sevinç, yahut üzüntü neticesi doğar. Meselâ imtihanı iyi geçmiyen bir öğrenci de ilk anlarda elinde olmıyarak bazı hareketler yapabilir.

TİK BULAŞICIDIR

Bu bulaşıcılık, sâri hastalık gibi anlaşılmamalıdır. İnsanlar daima etrafın tesirinde kalır. Yeni tanıştığımız bir insanın hoşumuza giden taraflarını nasıl benimsemek temayülünde isek, konuşma ve hareketlerinde aksıyan bazı taraflarını da istemiyerek taklid ve tekrar ederiz. Muhitimizdeki hareketleri, konuşma tarzını, hattâ tâbirleri hiç farkında olmadan benimseriz. Kalemi ağza almak, tesbih çekmek, ıslık çalmak, göze göze tekrarlanabilecek itiyatlardandır. Bu itiyatlardan kurtulmak için, kendi kendinize telkinler yapın. Çirkin jestlerinizi, iradenizi kullanarak tashih edin. Jimnastik, sıcak banyo, temiz hava, muntazam hayat, bol uyku, bu gibi itiyatlardan korunmak hususunda size yardımcı olabilir.

Kekemelik de bir nevi tik sayılır. Yapılan müşahedelere göre, kekemelik daha ziyade solak insanlarda görülmektedir. Bununla beraber kekemeliğin tedavisi de bugün tamamen mümkündür. Konuşurken tutukluk çekenler, bu yüzden cesaretlerini kaybetmemelidirler. Eski devirlerin ünlü konuşucusu Demosten de kekemeymiş, her gün denize bakarak kendi kendine telim edermiş. Jean Jacques Rousseau ve Somerset Maugham da, bilhassa ikincisi, gençliklerinde adamakıllı kekelerlermiş. Yaptıkları mücadele sonunda, zamanla bu kusurlarını tashih etmişler.

Sakin olmak, cesaret ve azmi elden bırakmamak her türlü tikin tashihinde en önemli noktadır. Yaşadığımız modern cemiyet hayatının da, tiklerin ilerlemesinde rolü çoktur. Sakin hayat yaşıyabilmek bu zamanda tavsiyesi kolay, tatbiki güç bir iştir. Ama her şeye rağmen, irade kuvveti insana çok şey kazandırır. Bir şeye sinirleneceğinizi hissettiğiniz zaman, hemen alâkanızı ayrı bir mevzu üzerinde toplayın. Meselâ parmağınızda yüzük varsa çıkarıp bunu tetkik edin, yahut buna benzer bir meşgale bulun. Hiddet, tahrik edici fikrin üzerinde durmak yüzünden kuvvet bulur. O fikri unutabilirseniz, sinirlerinizi boş yere yormamış olursunuz. Böyle zamanlarda derin nefes alın, temiz havayı ciğerlerinizde biraz tutun, sonra gene bırakın. Kısaca, nefsinizi terbiye ederek tikten kurtulun.

BİRAZ SONRA JÜRİ KARAR VERMEK ÜZERE ODAYA ÇEKİLDİ. SALONA DÖNDÜKLERİ ZAMAN HÂKİM GEORGE'U ÇAĞIRDI.
— Sanık ayağa kalkın!
— Kararı okuyun...
— Jüri âzaları kendi aralarında yaptıkları müzakerelerden sonra sanık George
GEORGE HAREKETSİZ KALDI. BİRDEN YÜZÜ SAPSARI OLMUŞTU...
ERTESİ SABAH ANNESİ GEORGE'DAN BİR TELGRAF ALDI...
Anne Eastman
Metodist misyonu - Kansas City
Anneciğim idama mahkûm edildim.
Georges
YAŞLI KADIN BERABERİNDE BİR RAHİP OLDUĞU HALDE OĞLUNU ZİYARETE GİTTİ.
— Oğlum! Evlâdım!
— Konuştum ama fayda etmedi... Vali affetmiyeceğini söylüyor...
— Ölüm o kadar korkulacak bir şey değildir George! Bu hususta fazla endişe etmemen lâzım. Korkacaksan yaptığın işin asla ölmiyecek olan ruhun üzerinde bırakacağı ağır yükü düşün... Şayet hakikaten bu işi yaptınsa Allah'ın seni affetmesini iste...
— Anne korkunç bir şey bu... Bir şey bilmiyorum ve asla bilmek de istemem...
— Görüyor musun George! Bazen insanlar hakikatleri kendilerinden bile saklıyorlar... samimi mi idin, söyle bana...
— Muhterem Peder... Bilemiyorum... Siz bana yardım edin...
— Kendi kendine her şeyi anlatıp hiçbir şey saklamadığından emin misin?
— Hâdise ânında genç kızı kurtarman mümkün mü idi,
— Kurtarmak istedim ama muvaf

ANNESİ GİTTİKTEN SONRA GEORGE GÜNLERCE, HAFTALARCA YALNIZ BAŞINA HÖCRESİNDE KALDI. ÖLECEĞİ GÜNÜ BEKLİYORDU. BİR SABAH HÖCRENİN PARMAKLIKLARI AÇILDI.

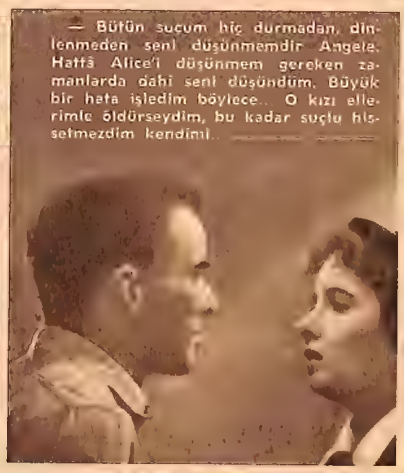

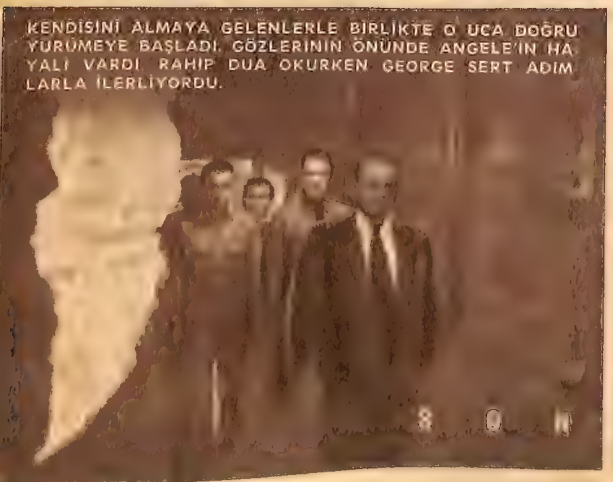

Gelecek hafta yeni bir sinema romanına başlıyoruz:

GECE YARISI AŞIKLARI

Bir yılbaşı gecesi Pariste başlıyan aşk onları büyük bir maceraya sürükledi...

Bu maceranın kahramanları Jean Marais ile Dany Robin'di...

Fransız filmciliğinin bir şaheseri olan «Gece Yarısı Âşıkları» şimdiye kadar verdiğimiz sinema romanlarının en güzeli, en sürükleyicisi olacaktır...

DEHŞET PERDESİ

YAZAN: DENNIS WHEATLEY — ÇEVİREN: ADNAN ERİM

13

FRCEK, Nicholas'a sert sert cevap verdi:

— Notlara ihtiyacınız yok. Kafanızdaki malûmat kâfi.

— Nasıl kâfi olabilir! Bu hesaplar o kadar karışıktır ki, içinden çıkmak için...

Frcek sözünü yarıda kesti:

— Fazla lâfa lüzum yok! Bu yemekte atom mevzuu üzerinde konuşacak mısınız, konuşmıyacak mısınız?

— İzah ettim. Hazırlanmadan konuşmam kolay olmaz.

Frcek elini telefona uzattı:

— Siz bilirsiniz! Bu mevzuda epey tecrübeye sahibiz. Eğer konuşmazsanız biz konuşturma çarelerini biliriz!

Âhizeyi aldı:

— Alo... Engelsuv Dum oteli mi?... Profesör Novak rahatsız. Ziyafet geri kalsın. Davetlilere içki ikram edin. Yemek için birkaç gün sonra hazırlık yaparız...

Nicholas'a döndü:

— Size on dakika müsaade. Düşünüp cevap verin. Bu yemekte normal şekilde konuşacak mısınız?

Nicholas oturduğu koltuktan kalktı. Pencerenin önüne gitti. Fena bir duruma düşmüştü! Evet dese olmaz, hayır dese olmazdı. Konuşmayı kabul etse yemekte rezalet çıkacaktı. Etmese kimbilir nereye atılacaktı? En iyisi yine işin doğrusunu itiraf etmek olacaktı. Horovska'yı düşünecek hali yoktu. Ondan evvel kendisini kurtarması lâzımdı.

Kararını verdi. Frcek'in masasına yaklaştı. Bir iskemle çekip yanı başına oturdu:

— Mister Frcek, size samimî olarak bir itirafta bulunmak istiyorum. Rica ederim, sözlerime inanınız: Ben Profesör Bilto değilim. Onun yeğeni Nicholas'ım. Bunu Londra'da da söyledim. Vanek'e itiraf ettim. İnanmadı.

Frcek'in yüzü bembeyaz kesildi. İri yumruğunu masaya indirdi:

— Bırak bu masalları! Vanek'i kandıramadın. Şimdi de bana yutturmıya çalışıyorsun!

— Rica ederim, dinleyiniz. Ben Bilto değilim. Onun mühim bir işi çıkmıştı. Yerine beni gönderdi. Fakat birbirimize pek çok benzediğimiz için...

— Kes sesini! Horovska en sağlam şahidimizdir! Seninle aylarca yatıp kalkmış bir kadının aldanmasına imkân yok! Sen Bilto'sun! O kadar!

Nicholas, Fedora'ya bakmıya cesaret edemiyordu. Gözünün ucunu hafifçe kaydırdı. Genç kadın koltuğun köşesine sıkışmış, başını önüne eğmişti.

Frcek kart bir sesle homurdandı:

— Ona ne bakıyorsun! O da senin Bilto olmadığını söylese inanmam! Bir defa seni tanımış. Buraya getirmiş! Bundan ötesine kimse karışmaz. Sen Bilto'sun ve bizim dediğimizi yapacaksın!

— Mis Horovska bu işe benim yüzümden karıştı. Ona karşı da mahçubum. Otele otomobille beni almıya gelince Bilto olmadığımı anladı. Fakat ben kulağına fısıldadım: «Benim Bilto olduğumu söyle, bir şaka yapmak istiyorum» dedim. Çoktan beri doğduğum memleket Prag'ı görmemiştim. Oraya bedava bir seyahat yapmak varken fırsatı kaçırmak istemedim. Nasıl olsa benim Bilto olmadığımı anlarlar, diye düşündüm.

Frcek'in gözleri yuvalarından fırladı:

— Çeneni tut diyorum sana! Şimdi adamları çağırır, seni zindana tıkarım!

— Bir dakika müsaade edin. Ben sözlerimi bitireyim, ondan sonra ne isterseniz yapın. Nasıl olsa siz benim hakiki profesör olmadığımı anlıyacaktınız. Zaten asıl Bilto bir gün sonra buraya kendiliğinden gelecekti. O zaman hakikat anlaşılacaktı. Ben de bu münasebetle hem vatanımı görmüş, hem de pek hürmet ettiğim siz Demir Perde mensuplariyle tanışmış olacaktım...

— Her dakika bir başka yalan uyduruyorsun! İki dakika evvel söylediğin şimdi söylediğini tutmuyor. Senin gibi atom âlimi işimize yaramaz. Vücudunu derhal ortadan kaldırmak lâzım!

— Bilto olmadığımı ispat etmek için bana bir fırsat verin!

— Ne fırsatı?!

— Prag'da Bilto'nun da, benim de akrabalarımız var. Emir verin, onları bulsunlar. Aralarında sağ kalanlar bulunur. Beni görünce tanıyacaklardır. O zaman münakaşaya lüzum kalmaz!...

Frcek bir an duraladı. Birkaç saniye düşündü. Sonra Nicholas'a döndü:

— Kabul! Novak ailesinden birkaç kişi bulduruп getirteceğim. O zamana kadar ikiniz aşağıdaki hücrelerde bekliyeceksiniz!...

Kmoch'a emretti:

— Bunları aşağı indir!

Odadan çıktılar. Asansör, üçüncü bodrum katına indi. Horovska, Nicholas'ın kulağına İngilizce fısıldadı:

— Şimdi hapı yuttuk! Akrabaların seni tanırlarsa ikimizi de casuslukla itham edecekler!

— Ne münasebet!

Kmoch sert bir sesle emretti:

— Başka dille konuşmak yasak! Çekçe konuşun!

Sustular. Asansör durdu. Kapısı açıldı. İri yarı, dev gibi bir adamla karşılaştılar. Adam Horovska ile Nicholas'ın isimlerini bir deftere kaydetti. Sonra Nicholas'ı arkasına takıp demir kapılı bir hücreye götürdü. Nicholas çekine çekine içeri girdi. Ağır zincirlerin şakırtısı kulaklarını tırmaladı.

Bu ufacık hücrede bir demir karyola, bir masa, bir iskemle vardı. Etraf küf kokuyordu.

Fedora'yı iri yarı bir kadın gardiyan başka hücreye götürüyordu...

Nicholas bütün vücudunda müthiş bir yorgunluk hissediyordu. Olduğu gibi karyolaya uzandı. Gözlerini yumdu. Cereyan eden hâdiseleri sinema şeridi gibi zihninden geçirmiye başladı. Horovska'nın asansörde söylediği sözler hoşuna gitmemişti! Nasıl olur da onlara casus damgasını vurabilirlerdi?... Buna imkân var mıydı?

Oldu da vurdular!

O zaman tabiî mahkemeye müracaat etmek lâzımdı. Elbette burada mahkemeler vardı. Derhal tahkikat açılır, hakikat meydana çıkardı.

Nicholas böyle düşünmiye çalışarak kendini teselliye uğraşıyordu ama yine de içini bir kurt kemiriyordu.

Zihninden yavaş yavaş düşünceler silindi. Derin bir uykuya daldı...

Aradan ne kadar zaman geçti, bilinmez. Omuzlarının şiddetle sarsıldığını hissetti. Gözlerini açtı: Karşısında yine ızbandut gibi adam!

Uyku sersemliği ile gözlerini kırpıştırarak karyoladan doğruldu. Adamın arkasından yürüdü. Koridora çıktılar. İri gövdeli kadın gardiyan da Horovska'yı hücresinden çıkartmıştı. Dördü birden asansöre girdiler. Nicholas bileğindeki saate göz attı. Hayretle mırıldandı:

— Beşe geliyor! Beş saat uyumuşum!

Horovska mukabele etti:

— Ben de öyle!

Asansör durdu. Dışarı çıktılar. Frcek'in odasına girdiler. Kmoch yanıbaşında idi. Frcek, ters bir yüzle Nicholas'a süzdü:

— Şehirde Novak ailesinden üç kişi buldum. Yandaki odada oturuyorlar. Şimdi bunları içeri alıp seni göstereceğim. Kim olduğunu soracağım. Sen sesini çıkarmıyacaksın! Anladın mı?! Akrabaların seni tanırlar! Kim derlerse o'sun! Ona göre muamele göreceksin!

Nicholas ferahladı:

— Kabul! Ben sesimi çıkarmıyacağım. Onlar benim kim olduğumu bileceklerdir!

Frcek, yanında büzülmüş oturan Kmoch'a döndü:

— Getir şunları içeri!

Şişman, kısa boylu haydut hemen yerinden fırladı. Odadan çıktı. Biraz sonra arkasına üç kişi takmış, geldi. Nicholas, heyecanla gelenlere baktı. Beyaz saçlı bir kadın. Onun arkasından genç bir kadın. Daha arkadan, ihtiyar bir adam...

Hayret! Nicholas bunların hiçbirini tanımıyordu. Kimdi bunlar?

Frcek'in kaba sesi kulakları tırmaladı:

— Siz üçünüz, şu adama bakın bakalım! Kimdir bu adam, söyleyin!...

İhtiyar adam, Nicholas'ın yüzüne dikkatle baktı. Sonra Frcek'e döndü:

— Bu adamı ben tanımıyorum. Hiçbir yerde görmüş değilim!

Beyaz saçlı kadın, durduğu yerde titriyor gibiydi. O da Frcek'e döndü. Heyecanla, kesik kesik konuşmıya başladı:

— Ben de tanımıyorum Vekil Bey! Hem nereden tanıyabilirim! Biz kendi halimizde, işimizle gücümüzle uğraşan kimseleriz! Ufacık evimizde rahatça yaşıyoruz. Başımızda bulunan sizlere her gün dua ediyoruz. Hükümete karşı herhangi bir fena düşüncemiz yok. Biz iyi vatandaşlarız Vekil Bey. Biz...

Genç kadın, ihtiyarın kolunu tuttu:

— Telâş etme anne! Vekil Beyin bize karşı fena bir fikri yok! Biz kendisine fenalık yapmadık ki! Sadece bizden doğru cevap bekliyor. Siz sorduğu kimseyi tanımadınız galiba. Ben tanıdım! İngiltere'de bulunan yeğeniniz Nicholas değil mi?!... Ben küçükken bize sık sık gelirdi. Hatırladınız mı?

İhtiyar kadın Nicholas'ın yüzüne tekrar dikkatle baktı.

Hafif bir sesle mırıldandı:

— Evet, Nicholas...

İhtiyar adam da başını salladı.

(Devamı gelecek sayıda)

1961'in GÜZEL ÇOCUKLARI

Ali ve Ferhan Kalyoncu Kardeşler - İSTANBUL.

Ayşe Özönder - Ankara

Nilgün Ünver - AKSARAY

Ümit İkiz — KADIKÖY

Ümit Sönmez — İSTANBUL

Tuncol Ülkü - ANKARA

Ümit Enser - İZMİR

VASFİ RIZA ZOBU HAYATINDAN HİKÂYELER ANLATIYOR

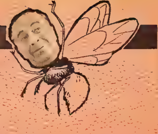

KARA SİNEK ROLÜNÜ NASIL OYNADIM?

3

KAYDOLMAK üzere Darülbedayi'e gittiğim gün bir kapı aralığından, sanatkârların prova ettiklerini gördüğümü söylemiştim... Mektebin talebesi olarak ben de içlerine karışınca; üzerinde çalıştıkları bu eserin: «Kayseri Gülleri» komedisi olduğunu öğrendim. Böylece, ilk defa «piyes provası» olarak bunu gördüm. 1918 şubatı sonunda seyrettiğim bu «Kayseri Gülleri», benim de Darülbedayi'de «ilk» gördüğüm piyes oldu... O senenin kış sezonunda bir kere daha, tekrar edilirken bu eserde, beni de vazifelendirmişlerdi. Darülbedayi'de «ilk-defa» bu piyesle sahneye çıkıyordum.

ÇIKAN KESİMLERİN ÖZETİ **Mahallemize taşınan «Türkocağı» nın sahnesinde tiyatro zevkini tattıktan biraz sonra, bu işin mektebinden yetişmek kararını verdim. Elimde bir dilekçe ile «Darülbedayi-i Osmani» Tiyatro Okuluna müracaat ettim. İstedikleri muvafakat kâğıdını da, sert ve geleneklere harfiyen riayet eden babamdan almağa imkân olamıyacağına göre, ablamın mühürünü gizlice kullanıp, bir «muvafakatname» yaptım ve okul müdüriyetine verdim. Mektebe başladığım gün, daha yerime yerleşmeden, bir yanlışlık dolayısiyle az daha kovuluyordum. Yanlışlık farkedilmeseydi, belki de bugünkü aktör Zobu, esnaf Zobu olacaktı!...**

Bu üç perdelik komedinin son perdesi, Kayseri Belediye Meclisi salonunun alt katıdır. O gün, belediye reisi intihabı var. Belediye âzaları birer ikişer gelip, buradan geçerek, yukarı salona çıkarlar. Bunların vazifesi sahnede göğde gösterisi yapmak!... Lâf edenin karşısında başını sallamak. Yani hiç lâfı olmıyan, tam mânasiyle figüranlık. İşte bu «sükûtî» lerden birini de bana vermişlerdi. Aman ya Rabbi, ne heyecan; ne korku!... Sanki mesuliyetli bir vazifeyi yapmaya hazırlanan karar sahibi bir kimse gibi!... Senin kim farkına varır a çocuk?... Hattâ falso yapsan kim farkına varacak?... Ama ben, başrole çıkacakmışım gibi, üçüncü perdedeki bu figüran rolüne; birinci perde açılmadan bir saat evvel hazırlanmıştım...

Allah rahmet eylesin, Hazım merhumla, Darülbedayi'e giriş tarihinde günlerimiz karışmıştı. O mu benden, yahut ben mi ondan bir ay evvel veya bir ay sonra girmiştik Darülbedayi'e?... Senelerden sonra, düşüne düşüne bir türlü bulamadık. Ne müdüriyet, kayıt defterlerini karıştırarak bu tereddüde cevap verebildi; ne de biz hâtıramızdan sökebildik. O, on dokuz yaşında belediyede memurken; ben on beşinde mektepte talebe iken «heves» imizin son tahammül noktasına gelmiş, aynı günlerde aynı yere kapılanmışız... «Bir aylık kıdem» in hangimize ait olduğu bilinmediği halde, onun benden dört yaş büyük olması, rollerde öne geçmesine sebep olmuştu. Mutlaka Hâzım, rollerin daha yaşlısına, ben onun gencine seçilirdim. Gariptir: Vefatına kadar da hemen hemen öyle devam etti. Meselâ o baba, ben evlât. O sadrazam, ben mabeyinci... Bu işe «Kayseri Gülleri» nden başlamıştık. Üçüncü perdede Hâzım «Heyet-i İntihabiye Reisi» olmuş, ben de âza. O, iki cümle söyliyecek. Ben de başımı sallıyacaktım... Sahnenin bir tarafından girip, öbür tarafından çıkmakla biten rollerimizi başardıktan sonra, büyük bir muvaffakıyet kazanmış insanların yürek rahatlığiyle birbirimizi tebrik ettik.

«Kayseri Gülleri» nde «Heyet-i İntihabiye Reisi» ndeki rolünde Hâzım, cümlelerini taklitle söylemişti. Onun bu yoldaki mahareti gözden kaçmadı... Bir iki temsil sonra aynı eserde «Hacı Yanko» yu oynıyan Nurettin Şefkati, bu rolünü Hâzım'a devretti. O, güzel taklidiyle bunda da pekâlâ muvaffak oldu...

Bir uğurlu piyestir bu... İleride benim için de bir basamak olacak olan bu komedi; Behzadı da, olduğu yerden almış, çok yükseklere çıkarmıştı...

Hâzımın lehçe üstüne taklitleri çok güzel ve çok sevimliydi. Onda, «tuhaflık olsun diye» yapılan taklitlerin yapmacık tesiri katiyen görülmezdi... Ermeni mi; Kayserili mi; Karadenizli mi; ne rolünde ve ne taklidinde ise, âdeta «o» olduğuna kendi de inanmış gibi oynardı. Kendi inandığı için de seyircisini de inandırırdı. Behzatta da aynı samimiyeti görürüm. Gayrısında rasgelmedim bu türlüsüne...

1917 de provaya konan, Hüseyin Suat ve Münir Nigâr Beylerin beraberce Fransızcadan adapte ettikleri «Kayseri Gülleri» nin bütün eşhası hep Kayserili veya İstanbullu Rumlar arasından seçilmişti... Başrol de «Bodos Ağa» idi... O vakte kadar, Darülbedayi ve hattâ ondan evvelki benzeri tiyatrolarda böyle «taklitli» başrol oynanmadığı için, nasıl oynanacağını, kime oynatacaklarını bir türlü kestirememişlerdi.

Nurettin Şefkati Bey, hafif tertip Kayserili taklidi yapmasına rağmen, oynamağa cesaret edememişti. Rıza Fâzıl Bey: «Böyle şey olmaz» demiş. Öyle ya, şimdiye kadar bir emsal yok ki: «Olabilir» diyebilsin... «Taklitli rol», ya ortaoyununda, yahut hariç tiyatro kumpanyalarında, «küçük meclisler» halinde «küçük roller» de görülmüş. Ama böyle bir Avrupai komedinin «başrolü» olarak hiçbir tecrübesi yapılmamıştı...

Selim Sırrı Bey merhumun ve eniştem Asım Beyin «Mühendishane-i Askerî» de sınıf arkadaşı, binbaşılıktan emekli, «Paskal» namiyle mâruf, çok kuvvetli bir mukallit olan «Sami Bey» isminde bir monoloğcu vardı... «Belki o yapabilir» diye, kendisini tecrübeye almışlar. O da olmamış. Nihayet Şark cephesindeki askerlik vazifesinden izinli gelen Behzada, arkadaşları bu meseleyi açmışlar. O da, böyle «büyük» rolde denenmiş değil ama, «hele bir tecrübe edelim» demiş...

Aman efendim!... Behzat mı Bodos Ağaya; yoksa Bodos Ağa mı Behzada temessül etti?... Bilinemez ama, âdeta yer yerinden oynadı. İstanbul şehrinin temaşa âleminde böyle bir «sanat hâdisesi», Ertuğrul Muhsin'in «Baykuş» temsiliyle görülmüştü. Ondan bu yana, böyle bir şey işitilmemişti. 27 yaşındaki bu genç sanatkâr, Türk tiyatro seyircisini bir gece içinde büyüleyivermişti. Rüştiyede genç bir hocam vardı. «Rıza Bey» di adı. Darülbedayi'e girdiğimin ikinci senesiydi.

TANIDINIZ MI? **1925 yılında ilk temsillerdeki başarıları, onları bir araya getirmekte gecikmedi. Samimiyet bağları da o sıra teessüs etti. Fotoğrafta, sağdan itibaren: Behzat Butak, Vasfi Rıza Zobu, Raşit Rıza... Eski Taksim bahçesinin, şimdiki Divan Oteli karşısına tesadüf eden köşesinde Eldorado isimli bir tiyatro binası vardı. Tramvay yolu tarafına düşen kısım kapalı kışlık tiyatro; bahçe tarafına düşen kısmı da yazlık açık hava sahnesi idi. O senenin temmuz ayında sanatkârlar burada temsiller veriyorlardı.**

BAŞ BAŞA **O zamanlar bu resimde olduğu gibi henüz baş başa değillerdi. Daha sonraları Türk sahnesinin bu ilk genç yolcuları** modern Türk tiyatrosunun da kurucusu oldular. **İşte 1927 yılında, baş başa geldikleri zaman çektirmiş oldukları bir resim. Önde: Vasfi Rıza Zobu ve Galip Arcan... Ortada: Muhsin Ertuğrul... Arkada, sağdan: Kemal Küçük, Behzat Butak, Mahmut Moralı... Vasfi Rıza diyor ki: «Tepebaşı Tiyatrosunu daha ele geçirememiştik... Soğukçeşme'deki «Alayköşkü» nde kurulan «Sanayii Nefise Birliği» binasında «Danton» piyesinin provalarını yapıyorduk...»**

Bir gün köprünün Eminönü başında kendisine rastgeldim. Selâmıma «aleykümselâm» demeden bana: «Darülbedayi'e girdiğini duydum... Temenni ederim ki, Behzat Bey gibi büyük bir sanatkâr olasın!... Gayen o olsun... Buna dua et. Allahtan öyle bir istidat niyaz et!» demişti...

Şimdi siz geliniz de, Kayseri Gülleri'ne «uğurlu piyes» demeyiniz: Hâzıma, Behzada iyiliği dokunan bu komedi, seneler sonrası bana da ilk «büyük rol» ü oynattı... Paris'e gitmiş olan Galip Arcan'dan boşalan «Petro» rolünü — aktör kıtlığından dolayı — bana verdiler «Petro» hem büyüktü; hem de Kayseri taklidiyle oynanması lâzımgeliyordu. Ömrümde taklit yapmış bir insan değildim... Hiç istidadım yoktu bu sanata... Bereket versin, kulaklarım o kadar dolmuştu ki bu şiveye... Böylece benimkisi de Kayserilinin değil de, Behzadın, Hâzımın taklidinin taklidi oldu. Tabii hiçbir yerin lehçesine benzemedi. Bir şeye benzetmek de lâzım ya... «Orta Anadolu şivesi» dedik, çıktık işin içinden...

Taklit namına bende de olup olacağı bu... «Orta Anadolu şivesi» yegâne sermayem oldu. Büyüdüm, delikanlı oldum. Derken ihtiyarlık yoluna koyuldum; sermayeme bir ek daha katamadım... Zaman zaman mecbur kaldım mı, meselâ «Küçük Şehir» de, «Kleopatranın Mezarı» nda olduğu gibi, haydi «Orta Anadolu şivesi» ne müracaat...

Bir gün, hiç unutmam: Ekrem Reşit merhum, radyoda oynanmak üzere La Fontaine'in hayvanlar üstüne yazdığı hikâyelerden skeçler yapmıştı... Radyo Dairesi o zamanlar Galatasaray postanesi üstündeydi. Oradan mikrofona seslenecektik... Malûm a, bu zatın hikâyelerinin kahramanları da mütaaddit hayvanlardır. Kimimiz kurt, kimimiz kuzu, aslan, tilki filân olduk... Bana da sinek, hani şu âşinası olduğumuz kara sinek düştü. Herkes, temsil ettiği mahlûkun cüssesine göre sesini incelte, kalınlaştıra; yahut boğuk veya gıcıklı bir sada haline getirerek konuşuyordu. Ben de düşündüm: «Kara sineğin vızıltılı bir sesi vardır. Eğer sesimi inceltir de, vızıltı gibi çıkararak konuşursam, sineği temsil etmiş olurum.» kararına vardım. Provalarda bir falso olmadı... Vakti saati gelip de mikrofon başında Hâzımla muhavereye girişince, herkeste yer yer gülüşmeler oldu. Ben sebebini anlıyamadığım için, konuşmağa gayet ciddî surette devam ediyordum... Hâzımın bir ara mikrofon başından kaçtığını, sonra gülmesini tutmak için zor kullanarak tekrar geldiğini gördüm!... Rolüm de öyle o kadar güldürecek bir şey değildi! Hem de söylediğim lâfları arkadaşlarım ilk defa duymuyorlardı ki, tuhaf da olsa, dayanamayıp gülmüş olsunlar...

Müddeti ömrümde, Rum şivesiyle, bir kelime bile olsun taklit yapmış, yapabilmiş bir adam değildim... Buna rağmen meğer, bütün muhavere esnasında ben, sinek taklidi yapıyorum diye Rum taklidiyle konuşmuşum!...

Neşriyat bittikten sonra: «Ne güldünüz yahu?» diye köpürmeme vakit kalmadan, Hâzım: «Bugüne kadar taklitçilik tarihinde Rum sinek taklidiyle konuşan bir mukallit gelmemiştir!... Tebrik ederim seni! Bunu bu gece sen icadettin!»... dedi.

GELECEK HAFTA:

Ruşen Eşref beni sınıftan nasıl kovdu...

yeni

- «Kirone» hırpalanmış saçları besler ve canlandırır.
- «Kirone» permenant ve boyanın saçlara daha müessir ve daha muntazam bir şekilde tesir etmesini sağlar.
- «Kirone» saç sıhhatinin devamını temin eder.
- «Kirone» L'Oréal - Paris Laboratuarlarının yeni bir keşfidir.

Reklam Moran A - 244

Kuaförünüzden "KİRONE" tatbikini isteyiniz.

Tevzi yeri :
Raylan Sanayi ve Ticaret Ltd. Sti.
Peykhane sok. 6 - Cemberlitaş
Tel: 22 94 14

A PIERRE BILLET — Açık bej rengi jarseden bu rob, tamamen büzgülüdür.

B CARVEN — Pas rengi bu yalancı kardigan, önden fermuarla kapanıyor.

C CARVEN — Yeşil kardigan.

D CARVEN — Siyah jarseden bu süveter'in yaka ve kol kenarları ipek saten şeritlidir.

E Mevsimin en beğenilen bu Londra modeli rob, dantel tipi örme yündendir.

F CARVEN — Kızıl kahverengi bu takım Belçika Kıraliçesi Fabiola'nın ismini taşıyor.

Hayat okuyucularına
HAYAT BİLGİSİ

İLK YARDIM SÖZLÜĞÜ

İSHAL

Bir nevi bağırsak gevşekliği ve bozukluğu demek olan ishal, çok defa mide bozukluğundan, uygunsuz yemek yemekten, yahut üşütme veya fazla yorgunluktan ileri gelir, 12 ilâ 48 saat sürebilir. İlk 18 - 24 saat hiçbir şey yememek en iyisidir. Bu durumda vücut fazla su kaybettiği için bunu telâfi etmek lâzımdır. Hastaya hafif çay, tuzlu et suyu ya da ılık süt verin. Her saat başında, yahut her dışarı çıkışta bunları az miktarda vermek doğru olur. İçtiği şeyler ne çok sıcak, ne de soğuk olmalıdır. İstirahatin iyileşmeye yardımı olur.

Yün yerse ve yün örme takımlar

AYAK JİMNASTİĞİ

Akşamları ayaklarınızda ağrılar hissediyor musunuz? Hissediyorsanız, onlara biraz hak verin. Bu cefakâr organ vücudun bütün ağırlığını akşama kadar taşır. Üstelik en ihmal ettiğimiz yerimizdir. Ayak ağrılarına karşı her sabah yapılacak bir hareket tavsiye edeceğiz. Bir iskemleye oturun, resimde görüldüğü gibi yere konan bir mendili yalnız parmaklarınızla kaldırmağa çalışın.

Yüzünü güneşe çevirirsen, gölgeleri göremez olursun.

HELLEN KELLER

Dünya bir aynaya benzer, ona her bakışta insan âdeta kendi çehresini görür.

WILLIAM MAKEPEACE THACKERAY

Sükûnet, temkin ve cesaret cürme karşı, tabancadan daha tesirli bir silâhtır.

RICHARD CALLIER

Medeniyetin belki en verimli tarafı, kendine tahammül eden insanlar yetiştirmesidir.

FRANKLIN P. JONES

PRATİK TAVSİYELER

• Siyah lâke möblelerin temiz olması için, önce tozunu aldıktan sonra, ıslatılmış, fakat iyice sıkılmış bir güderi ile silinmesi kâfidir. Lâke möbleleri ayrıca cilâ ile parlatmağa lüzum yoktur.

• Boşalan tırnak cilâsı şişelerinin fırçaları ile çocuğunuza resim fırçası yapabilirsiniz. Cilâ fırçasının ucunu asetonla iyice temizleyin. Boyu kısa ise, arkasına bir kalem sapı ilâve edin. Çocuğun işini görür.

• Koyu kadifeden fantazi elbiselerinizi temizlerken, elbise fırçasını önce kuru tuza batırırsanız, kadife rahat fırçalanır ve iyi temizlenir.

• Mayonez yaparken, iyi tutmasına yardım edecek hususlardan biri de, malzemenin normal mutfak ısısında bulunması, yani buz dolabından çıkmış bulunmamasıdır. Mayonez kabını içinde sıcak su bulunan bir tencerenin üzerine koyun.

GÖNÜL POSTASI

EDEBİYAT MERAKI

Bir hanım okuyucumuz yazıyor:

«İki sene evvel bir gençle tanıştım. Kendisini hâlâ seviyorum. O da beni sevdiğini söylüyor ama sadece mektupla. Şimdi oturduğumuz şehirler de ayrıldı. Mektup gönderiyor, sevdiğini söylüyor. Fakat benim oturduğum şehre geldiği zaman beni aramıyor. Buna ne mâna verirsiniz?»

Bu delikanlının mektup yazmak meraklısı olduğuna hükmetmek lâzım. Aşk edebiyatı örnekleri yazıyor demek!

MEŞRU MAZERET

Bir okuyucumuz yazıyor:

«Kendi içine kapalı büyümüş bir gencim. Umumi hayata pek karışmadım. Yaşım 27. Ailem beni evlendirmiye karar verdi. Bir kız buldular, fakir, ilkokul tahsilli, ama çok güzel. Bense pek yakışıklı bir insan değilim. Kıza tutuldum, fakat bir korkuya da kapıldım. Acaba bu kız bana bağlanır mı? Netekim evlenmek bahsinde bir türlü «Evet» demiyor. «Bir sene sonra cihazı tamamlanınca evlenirsiniz» diyorlar. Atlatıyorlar mı diye şüpheleniyorum. Başka kızlar buluyorlar. Onları da istemiyorum. Bu kız razı olursa mesut olur muyuz dersiniz?»

Niçin olmıyasınız? Cihaz için geciktirmek meşru bir mazerettir. Kızlar evlenirken kendilerinin bir şeyleri olmasını isterler. Siz bu hususta anlayış gösteriniz, hattâ biraz yardım ediniz, muradınıza nail olursunuz.

ÇALIŞAN KIZLAR

Boludan bir okuyucumuz yazıyor:

«Bir yuva kurmak maksadiyle dört senedir bir kızı seviyorum. Kız çalıştığı için ailem razı olmadı. Çalışan kızlar iyi ev kadını olmazlarmış diyorlar. Kızı benden soğuttular. Ben de ailemin istediği bir kızla evlendim. Fakat mesut değilim. Kabahat kimde?»

Çalışan kızların iyi ev kadını olmadıklarını söyliyen aileniz hata etmiş. Çalışarak hayatını kazanan bir kız evini idare etmekte daha becerikli olur. deseydiniz başınıza bu haller gelmezdi.

KAYINVALİDE MÜHİMDİR

Urfadan bir okuyucumuz yazıyor:

«18 yaşındayım, bir kıza âşık oldum. Evlenmek için ailesine müracaat ettim. Babası razı oluyor, fakat annesini bir türlü razı edemedim, edemiyorum da. Bana ne tavsiye edersiniz?»

Müstakbel kayınvalidenizin gözüne girmekten başka çare yok. Kendinizi ona sevdirmiye bakmalısınız. Kızını mesut edeceğinize onu inandırırsanız muhakkak razı olur.

ÇOK DÜŞÜNMELİ!

Bir hanım okuyucumuz yazıyor:

«Ahlâk prensiplerine saygı gösteren bir kızım. Fakat nişanım hiç öyle değil. Bu yüzden nişanımız bozulmuştu, sonra çok yalvardı, tekrar barıştık. Evlenip evlenmemekte tereddüt ediyorum.»

Her halde çok düşünmelisiniz? Bir kere nişan bozulup tekrar barıştıktan sonra nişanın bozulmasını icap ettiren sebepler devam ediyorsa anlaşamazsınız. Evlendikten sonra ayrılmak da güç olur.

BESTEKÂR VE ÜNLÜ OKUYUCUSU — Rakım Hoca İzmir'de doğup, İzmirde öldü. İstanbulun şöhret kapılarını hiç zorlamadı. Ama, onu sevip sayan İstanbulun şöhretleri, sık sık kapısını çaldılar; ona misafir oldular. İşte, böyle bir ziyaret esnasında, Safiye Aylâ ile birlikte çekilmiş bir fotoğraf; Hoca'nın son günlerinden kalma bir hâtıra...

Türk Musikisinin Meşhur Bestekârları, Şarkıları ve Okuyucuları :

RAKIM ELKUTLU

Hoca, imamlık vazifesini bitirince, camiden çıkıp, hemen evine koşar; sarığını çıkarır, nefis aşk şarkıları bestelerdi. Bugün o şarkılar dillerde geziyor.

YAZAN : BAKİ SÜHA EDİBOĞLU

ÖYLE bir insan düşününüz ki başındaki sarığa, bembeyaz sakalına ve yıllar yılı ifa ettiği imamlık görevine rağmen, dinle dünya işlerini tamamen birbirinden ayırmıştır. Camide okuduğu Kuran surelerinden sonra evine dönünce aşk şarkıları besteleyen bestekârdır.

İzmirin yetiştirdiği büyük bestekâr Rakım Hoca böylesine modern kafalı bir din ve dünya adamı idi. İzmirin imbat rüzgârlarıyle yıkanan sâf, temiz ve heyecanlı ruhu onu medreseden alıp musikinin kucağına atmış ve ölünceye kadar ses ve saz dünyası içinde yaşatmıştır.

Birçoklarımız, İzmiri ve hinterlântını sadece bir ticaret, iş ve bağcılık bölgesi sayarız ve daha ileri giderek bu bölgenin güzel sanatlardan ve sanatkârlardan pek o kadar nasibedar olmadığını da söyleriz. Bu, yanlıştır ve sînesinde tarihin en parlak devirlerini yaşatmış, fikir ve sanat adamları yetiştirmiş güzel İzmir için büyük bir haksızlıktır. Türk İzmirin yakın tarihindeki Uşşakizade Halit Ziyalar, şair Tokadizade Şekip Beyler ve nihayet İzmirli İsmail Hakkılar nerede yetişti?

İzmir, sînesinde yetişen sanatkâr çocuklarını İstanbul gibi bir reklâm ve propaganda pazarından uzakça olduğu için lâyıkiyle tanıtamamıştır. Sadece ilk şöhretlerini İzmirde yapıp İstanbula göç edenler hakettikleri şöhrete kavuşmuşlar ve ancak o zaman memleket ölçüsünde tanınabilmişlerdir.

Bestekâr Rakım Hoca bunlar arasında bambaşka bir hususiyet arzeder. O, İzmirde doğup, İzmirde ölmüş, İstanbulun şöhret kapılarını zorlamamıştır. Memleketimizde plâk sanayiinin inkişafı ve radyo yayınlarının artması ile Rakım Elkutlunun eserleri bütün memlekete yayılmış, notaları basılmış, konser salonlarında, gazinolarda çalınıp söylenmiş, radyolarda ve konservatuvarlarda meşkedilmiştir. Bu arada şunu da kaydetmeden geçmiyelim: İzmire her yolu düşen ses sanatkârı Rakım Hocaya muhakkak uğramış, onun yeni yaptığı birkaç eseri bizzat kendisinden geçmiş ve üstadın tavrını benimsemiştir. Bunların en başında hocanın yakın dostu ve hayranı değerli sanatkâr Safiye Aylâyı saymak lâzımdır.

Rakım Elkutlu 1288 yılında İzmirde doğdu. İptidai tahsilinden sonra rüştiye, ondan sonra da medreseden icazet aldı. Musiki çalışmalarına on yedi yaşında başlıyan genç sanatkâr, 20 yaşında ilk bestesini yaptı. Bu eser, Dügâh makamında hareketli bir şarkıdır:

Hayran-ı cemal olmıya cidden emelim var
Kurban-ı visal olmıya ahd-ü ezelim var
İn'amına, ihsanına şükretmede hayran
Allahı bağışlarsa benim bir güzelim var.

O zaman dostları ve hocaları arasında takdir ve hayranlıkla karşılanan ve ilerisi için büyük ümitler müjdeliyen bu şarkının güftesini Şehbal mecmuasından ismini hatırlıyamadığı bir şairden almıştı. Eser, birkaç ay içerisinde İzmirin sanat sever muhitlerinde çalınıp söylenmeğe başladı. Bilhassa Karşıyakanın musikiye meraklı hanımefendileri, İzmirin sînesinden çıkan bir bestekârın bu güzel eserini udla, piyano ile meşketmeğe ve herkese tanıtmağa çalıştılar.

Bundan sonra Rakım Elkutlu cesaret kazanmış, Türk musikisinin çeşitli makam ve ikalarında birbirinden güzel şarkılar vermeğe başlamıştır.

Otuz yaşında iken, birçok bestekârlar tarafından çok kullanılmış, bilhassa Şevki Bey gibi bir sanatkârın âdeta zirvesine çıktığı Uşşak makamını tecrübe etmek istedi. Uzun ve titiz gayretlerden sonra bu makamda da kendine has bir üslûp yaratmıya muvaffak oldu. Ve ilk olarak sözleri büyük şairimiz Fuzulinin olan şu şarkıyı besteledi:

Ey keman ebru şehidi hançeri müjgânınım

Rakım Elkutlu diyor ki: «Türk şiirinin bu büyük ustasından bir kıta seçip bestelemek büyük bir cüretti. Bu cüreti gösterdikten sonra günlerce ve aylarca şarkımı sakladım, kimselere göstermedim. Bir gün bir mecliste okumak iktiza etti, şiirin kime ait olduğunu sordular, hicabımdan söyliyemedim. Fakat aramızda bulunan çok kıymetli bir edebiyat hocası gülerek bana takıldı:

«— Hoca, hoca, bu rüzgâr zannımca Bağdat illerinden esiyor... Sakın Fuzulinin olmasın...

Meşhur Şarkıların Mânalarını Biliyor musunuz ?

Hisarpûselik Şarkı — **Bestekârı: Mustafa Çavuş**
Usûlü: Raks Aksak

Dök zülfünü, meydâne gel,
Sür atını, ferzâne gel,
Al dâiren hengâme gel;

Bülbül senin, gülşen senin yâr amman amman
Âşıkınam haylî zaman,
Dil muntazır teşrifine, gel amman amman.

Kestin mi târ-ı ülfeti?
Kırdın mı câm-ı sohbeti?
Çektirme bâr-ı firkati;

Bülbül senin, gülşen senin yâr amman amman
Âşıkınam haylî zaman,
Dil muntazır teşrifine, gel amman amman.

Vezni: Müstef'ilün, Müstef'ilün

Kelimeler: Zülf: Saç. Ferz: Satranç taşlarından vezir. Ferzâne: Vezir gibi. Dâire: Tef. Hengâm: Toplantı, cemiyet, düğün, dernek. Haylî: Çok. Dil: Gönül. Muntazır: Bekliyen. Teşrif: Şereflendirme, şeref verme, büyük bir adamın bir yere gelmesi. Târ: Tel, iplik. Ülfet: Dostluk, âşinalık, görüşüp konuşma. Câm: Şarap kadehi. Sohbet: Görüşüp konuşma. Bâr: Yük. Firkat: Ayrılık.

Bugünkü dile çevirilişi:

Ey sevgili, saçlarını dök de meydana çık.
Atını, satrançtaki vezir gibi sür de gel.
Eline tefini al, toplantımıza gel.
Bülbüller de senin, bu bahçe de senindir.
Sana çoktan beri âşıkım.
Gönül, çoktan beri teşrifini bekliyordu.

(Niçin gelmiyorsun?) Yoksa benimle olan dostluk bağlarını kestin mi?
Samimiyet kadehini kırdın mı yoksa?
Nolursun, bana ayrılık yükünü çektirme;
Bülbüller de senin, bu bahçe de senindir.
Sana çoktan beri âşıkım.
Gönül, çoktan beri teşrifini bekliyordu.

«Başımı önüme eğdim, suç işlemiş insanlar gibi:

«— Evet efendim, öyle olacak. Cüretimi af buyurun, dedim.

«Şarkı beğenilmiş ve hattâ çok takdir edilmişti. Bundan cesaret alarak meclistekilere sordum:

«— Nasıl buldunuz şarkıyı? Fuzuli Efendiyi katletmedik ya!

«Hep bir ağızdan cevap verdiler:

«— Pek âlâ, pek güzel...

«Edebiyat hocası ayrıca şunları söyledi:

«— Kerbelâya bu şarkı ile musikiden serin bir şerbet yollamışsınız. Fuzuli'nin ruhu şadolacaktır!

«Artık sevincime pâyan yoktu. Göz yaşlarımı tutamadım.»

■

Bundan sonra Hoca Rakım Elkutlu, sözleri Manisa mutasarrıfı Galip Beyin olan şu Nihavent şarkısını okuyor:

Ben perişanlıkta buldum kâkülü sümbül gibi
Bulma vuslat ey gönül şandır perişanlık sana

Bu şarkı, bestekârın diğer eserleri kadar meşhur olmamıştır. Çünkü gerek icrasındaki zorluk, gerekse edasındaki ağırlık bu ince ve güzel eserin popüler olmasına mâni olmuştur. Piyasa, sahneler ve bilhassa içkili gazinolar bu çeşit eserlere pek rağbet etmezler. Rakım Elkutlu, bu hakikati anladığı ve fakat geç anladığı için, halkın itibar edeceği ve kolayca öğrenebileceği (hafif) diyebileceğimiz cinsten şarkıları hayatının olgun ve hattâ yaşlı çağlarında yapmış ve bu yüzden bestekârlıktan fazla para kazanamamıştır. Oysa ki, musiki ile para kazanmıya mecburdu.

Rakım Elkutlu'nun klâsik ekole sadık kalarak yaptığı eserlerin başlıcaları İstanbul, Ankara Radyolariyle İstanbul Belediyesi Konservatuvarı repertuvarına alınmıştır.

Bunlar arasında Hüseyni makamında bestelediği ve sözleri şair Baki'ye ait olan

Müheyya oldu meclis sâkıya peymaneler dönsün

mısraiyle başlıyan eseri en güzellerindendir.

Hisaraşiran makamını ilk defa Rakım Elkutlu kullanmıştır veya bulmuştur, diyebiliriz. Büyük bestekâr Hamamizade İsmail Dede, Mustafa Çavuş gibi bestekârlar Hisarpûselik makamında eserler yapmışlardır ve hattâ bu makamda Mustafa Çavuşun:

Dök zülfünü, meydâne gel,

Mısraı ile başlıyan eseri pek meşhurdur. Ama, Rakım Hocaya kadar bütün Türk musikisinde (Hisaraşiran) makamı yoktur. Hemen hemen hiç duyulmamış, ancak meraklı musikişinaslarımızın bildiği bu şarkı şu mısra ile başlar:

O nihal balu işve sana da eder tahammül

Rakım Elkutlu, medreseye mensubiyeti dolayısiyle gençliğinde ve daha sonraları zaman zaman klâsik musikimizle de meşgul olmuş, Karcığar makamında âyini şerif bestelemiştir. Esasen onun musikiye ve makamlara hâkimiyetini, medrese hayatında aldığı klâsik musiki terbiyesinde aramak lâzımdır. Kulağı ve hâfızası çok kuvvetli olan bestekârın bütün eserlerinde makamların aslî hüviyet ve karakterleri bütün vuzuhu ile kendini gösterir.

Rakım Elkutlu marş da bestelemiştir. Merhum bestekâr bu marşa ait hâtırasını şöyle anlatır:

Hürriyetin ilk ilân edildiği gün Abdülhamidin marşı kaldırılmıştı. Yeni bir marş için bana müracaat ettiler. Ben de Rast makamından, alafranga tarzında bir marş besteledim. Sultani (lise) de bir toplantı yapıldı ve bütün talebelerle birlikte akşama kadar bu marşı söyledik. Güftesi Müstecabi İsmet Beyindir:

Müjde ey Osmanlılar ey milleti âli tebar
Mihr-i hürriyet cihanda doğdu, olduk bahtiyar
Çok mudur ilân-ı şadi leyl-ü nehar
Mihr-i hürriyet cihanda doğdu, olduk bahtiyar

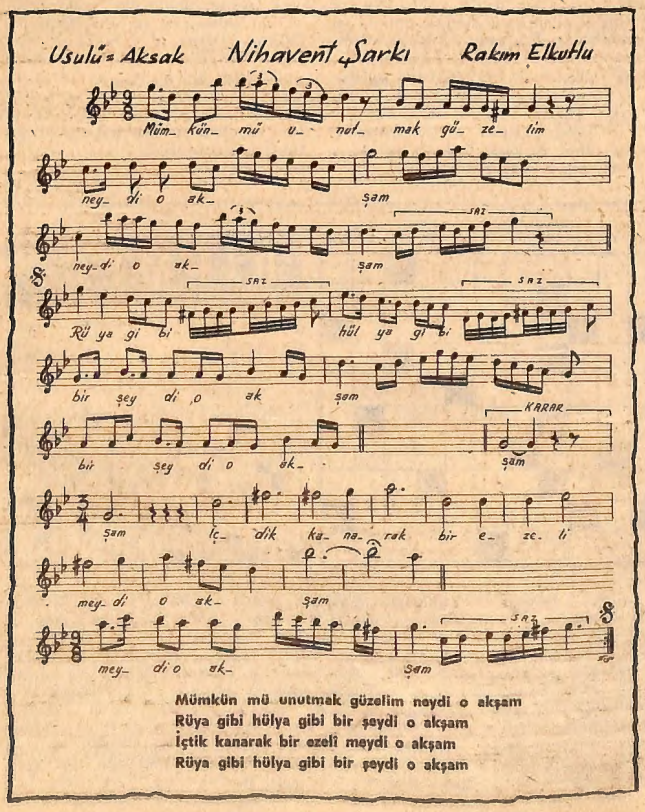

Hayat ANSİKLOPEDİSİ

En son bilgileri içinde toplıyan, en ileri teknikle meydana getirilen en modern Türk ansiklopedisi.

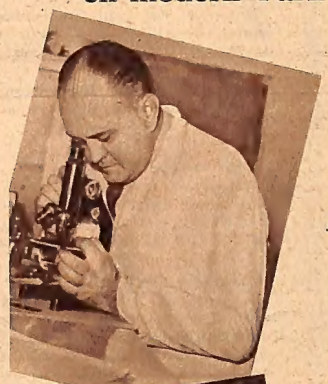

Mütehassıs bir heyet tarafından uzun zamandan beri hazırlanan bu büyük ansiklopedi öğretmenlerin, iş adamlarının, ana-babaların ve bütün öğrencilerin her türlü ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde hazırlanmıştır.

Bu ansiklopedi

6.000 konu,
1.900.000 kelime,
5.000 resim,
1,000 sayfa tifdruk baskılı fevkalâde tablo,
80 sayfa renkli ofset ilâve tablo
olmak üzere

3.000 sayfalık
5 büyük cilt içinde
30 ayda tamamlanacaktır.

Her fasikül

80 büyük sayfa resimli metin,
16 sayfa tifdruk tablo,
2-4 sayfa renkli ilâve tablo

100 sayfa 5 lira

Hayat Ansiklopedisi abonelerine cilt kapaklarını parasız hediye edecek

Hayat Ansiklopedisi'ne, her cildin ilk sayısını teşkil eden (1 inci, 7 nci, 13 üncü ilh.) fasikülden itibaren abone olacaklara her cildi tamamlıyan son fasikülle birlikte o cildin kapağı parasız olarak hediye edilecektir.

1. fasikül şubat başında çıkıyor.

YILDIZINIZ DİYOR Kİ

12 ocaktan 18 ocağa kadar : Doğduğunuz burcu bularak kendi falınızı okuyabilirsiniz.

KOÇ BURCU
21 MART - 20 NİSAN

Senenin ilk ayından sonra saadet güneşi sizi aydınlatacağı için, bilhassa 30 martla 4 nisan arası doğmuşsanız, o zamana kadar önemli teşebbüslere girişmeyin, yeni ayın bitmesini bekleyin.

BOĞA BURCU
21 NİSAN - 21 MAYIS

İçinde bulunduğumuz hafta bu ay içinde şansınızın en iyi gittiği zaman olacak. Bu günlerde bütün enerjinizi toplayıp faydalı teşebbüslere girişin. Bu size çok şey kazandırabilir.

İKİZLER BURCU
22 MAYIS - 20 HAZİRAN

Üzüldüğünüz bazı işler var. Maddi olan sıkıntılarınızda bu hafta değişme görülmüyor. Mânevi üzüntüleriniz ise birdenbire kaybolacak, yerini sevinç alacak, ülküleriniz tamamen gerçekleşecek.

YENGEÇ BURCU
21 HAZİRAN - 22 TEMMUZ

Yakında bazı mahrumiyetlere katlanmanız icab edecek. Sıkıntılı gibi görünen bu durumun sonu sizin için çok verimli ve hayırlı, bunu unutmayın. Yalnız biraz daha sabırlı olmağa bakın.

ASLAN BURCU
23 TEMMUZ - 22 AĞUSTOS

Oğlak Burcuna bağlı biri sizi çok seviyor. Sizinle ilgilendiğini hissediyordunuz, ama çok sevdiğine emin olabilirsiniz. Durumunuzu ona göre ayarlayın. Vereceğiniz karar önemli olacak.

BAŞAK BURCU
23 AĞUSTOS - 22 EYLÜL

Yeni tanıyacağınız birisiyle çok kârlı bir işe girişeceksiniz. Daha doğrusu çıkan fırsatlardan faydalanabilirseniz bu işte çok şey kazanacaksınız. Yeni yıl size uğur getirmiş görünüyor.

TERAZİ BURCU
23 EYLÜL - 22 EKİM

Jüpiter gezegeni zihninizi işgal eden faydasız düşüncelerden kurtulmanıza yardım edecek. Talihiniz çok açık, ama boş yere kendinizi üzüyorsunuz. Endişeleriniz yersizdir, neşelenineniz.

AKREP BURCU
23 EKİM - 21 KASIM

Gayet zeki, kıymetli fikirli bir insansınız. Yıldızınız bu üstünlüğü sağlamış, ama aşağılık duygusu sizi başkaları nazarında söndürüyor. Kendinize güvenin ki, kıymetinizi herkes takdir etsin.

YAY BURCU
22 KASIM - 20 ARALIK

Tereddütler yüzünden gönül işlerinizde netice alamadığınız gibi, aynı durgunluk iş hayatınızda da yükselmenize mâni oluyor. Biraz cesaretli davranınız. Göreceksiniz hayatınız nasıl değişecek.

OĞLAK BURCU
21 ARALIK - 19 OCAK

Burcunuz bütün hafta Satürn ve Merkür gezegenlerinin tesiri altında kalacak. Satürn'ün tesiri üstün geleceği için, refaha kavuşuyorsunuz. Bu arada sağlık durumunuz da daha iyi olacak.

KOVA BURCU
20 OCAK - 18 ŞUBAT

Balık Burcundan size çok bağlı olan biri, ilgisizliğiniz yüzünden ümidini kesmek üzere. Onu kaybetmek istemezseniz, biraz daha yakınlık göstermeniz lâzım. Aksi halde onu unutmanız gerek.

BALIK BURCU
19 ŞUBAT - 20 MART

Bazı üzüntülerinizi Veniis gezegeni halledecek. Gönül bağlarınızın kuvvetlenmesi için biraz daha sabırlı olmanız gerekiyor. Sonuç memnuniyet vericidir. Bütün mesele biraz daha sabretmekte.

OKUYUCU MEKTUPLARI

Bafradan Bay Ender Soydan'a:
Hayat mecmuası 1960 yılında 26. sayıda ilk cildini; yıl sonunda da 52. sayıda ikinci cildini tamamladı. 1959 sonuna kadar 7 cilt çıkmıştır. İlk cilt 12 sayılıktır.

■

Bayan Sevil Gürbüz'e:
Atlas Okyanusunu geçen Türk tayyarecisini bilmiyoruz. Nihal - fidan, Sevil - seni sevsinler, Tuna - Karadenize dökülen meşhur nehir, Figen - Türkçede «demet» anlamlarına gelir.

■

Karşıyakadan Z. N. Ç. ye:
22 temmuz 1340 rumi tarihi, milâdi 4 ağustos 1924 tarihine, 10 ocak 1338 tarihi de, 23 ocak 1923 salı gününe raslar.

■

İstanbuldan Bay Salt Hayrettinoğlu'na:
Türkiyede ilk umumi nüfus sayımı «27 ekim 1927» tarihinde yapılmıştır.

■

Sarıyerden Bay C. Öz'e:
Sakallarınızın ters dönmesini tedavi için bir cilt hekimine gidiniz. Bunun ekseriya tıraş olurken jilet veya usturayı değişik yönlerde yürütmekten olduğunu söylerler.

■

Kadıköyden Bay R. T. ye:
Kitap ciltlemek kolaydır. Bir mücellitle ahbap olarak boş vakitlerinizde kitapları nasıl diktiğini bir, iki defa görmeniz kâfi gelir. Asıl mühim olanı kitapları diktikten sonra kesmektir. Bunun için muhakkak bir kâğıt bıçağı lâzımdır. Bunu da ahbap olduğunuz bir mücellide kestirebilirsiniz. Bu mevzuda yazılmış bir kitabın bulunduğunu zannetmiyoruz.

OKUYUCULARIMIZDAN BİR RİCA

Kıymetli okuyucularımız eksik kalmış Hayat mecmualarını ödemeli olarak göndermemizi istiyorlar. Ödemeli gönderilen bir, iki mecmua sipariş servisimizi iki defa posta muamelesi yapmağa mecbur ettiği için vakit ziyaına sebep olmaktadır. Kıymeti beş liradan aşağı olan siparişlerin ödemeli olarak gönderilmesini istememelerini, sipariş bedelini posta pulu olarak göndermelerini okuyucularımızdan bilhassa rica ederiz.

Okuyucularımızdan Gölcük Donanma Kumandanlığı Ressamı Assubay Bşçvş. Cemal Mertan mecmuamızda İran Kıraliyet ailesiyle ilgili olarak çıkan resimleri örnek alarak İran sarayına gönderilmek üzere muhtelif hediyeler hazırlamış bulunuyor. Resimde bu güzel hediyeleri birarada görüyorsunuz...

Adapazarından Bay Yılmaz'a:
Basın - Yayın ve Turizm Bakanlığı memleketimizin turistik bölgeleri için muhtelif dilde yazılmış resimli broşürler çıkarmaktadır. Şarkılar hangi dilden yapılmışsa o dilden söylenir. Bazan tercüme de ederler.

■

İstanbuldan Bay Osman Düzakın'a:
Bilmeceniz aradığımız evsafta olmadığı için basamadık. Biraz tashihle kullanılabilecek gibi olan okuyucu bilmecelerini neşrediyoruz.

■

Fatihten Bayan Z. Timel'e:
«Zerrin» altından yapılmış, altın yaldızlı, anlamına gelir. Farsça kadın isimlerindendir.

■

Beyazıttan Bay T. A. Ş. ye:
Vücudun yalnız muayyen bir kısmını zayıflatmak son derece güçtür. Yağ ve fazla et yalnız karın kısımlarınızdaysa sabahleyin ayak uçlarınızı karyolanızın demirine takarak, elleriniz ensenizin altında olduğu halde, dirseklerinizle kendinize yardım etmeden kalkıp yatınız. Bu hareketi gittikçe artırarak sabahları 30 defaya kadar çıkartınız ve hiç bırakmayınız. Biraz da fazla besleyici yemeklere karşı pehriz yapınız.

Ankaradan Bay Ö. Kâhyaoğlu'na:
Milliyetçilik mi, insanlık mı diye bir bahse girişmek doğru değildir. İnsaniyet her insan için muhakkak lâzım olan bir haslet, milliyetçilik de her milletin atadan gelme bir duygusudur. Bir insanda her ikisinin de bulunması gerekir.

■

Mecidiyeköyden Bay Sami Çetintürk'e:
1930 senesinde Kadir gecesi 26 şubat çarşamba gününe tesadüf etmiştir.

■

Adanadan Bay T. S. ye:
Tokalaşma sağ elle yapılır. Sizde bir hata yoktur. Tokalaştığınız bayanın belki sağ eli meşguldü. Onun için size sol elini uzatmıştır.

■

Teşvikiyeli okuyucumuza:
Anahtarla bir kızın kısmetinin bağlanacağına biz inanmıyoruz. Bunu, bu sahada para kazanan üfürükçüler uydurmuşlardır. İyi yetişen, hal ve hareketleriyle etraflarına emniyet telkin eden ve azıcık muhiti olan bir kız için kısmet kıtlığı mevzuubahis olamaz. Ama bu asırda, ne kadar kıymetli, güzel ve en iyi şartları nefsinde toplamış olursa olsun, bir kız evine kapanıp kalırsa mevcudiyetinden kimse haberdar olmaz, elbette kısmet sıkıntısı çeker.

BİLMECE

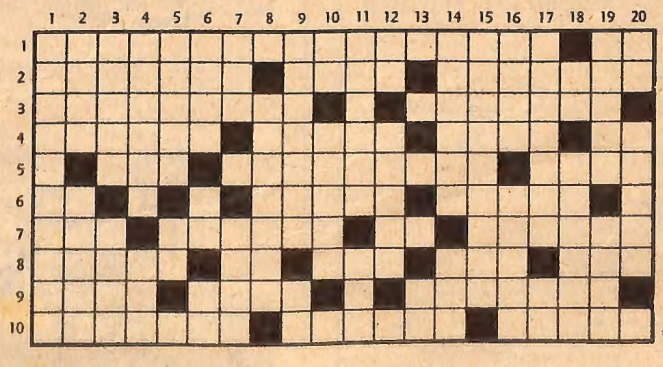

SOLDAN SAĞA: 1: Atasözlerimizden biri — Nota: 2: Oğuşturma veya masaj yapma — Öldürücü bir hayvan hastalığı — Ait olma hali. 3: Elbise kirlerini çıkarma sanatı — Bir Rum ismi. 4: Boy salmak — Tersi onarım — Kavga veya av bıçağı — Beyaz. 5: İleri doğru it — Elektrik yapan makineler — Yüze gülme. 6: Yapılan veya yapılması gereken fiil — Kol sakatlığı olan — Tersi İnhisar. 7: Kıymetli, itibarlı şahıs — Tiyatro veya sinema sanatkârı — Yemek — Şaka. 8: Akdenizdeki büyük adalardan biri — Şikâr — Birisine bağlı, birisinin malı — Giydiğimiz elbisenin bilek üstüne gelen kısmı — Dizden kalçaya kadar olan kısım. 9: Uzak — Dünya işlerini dinden ayrı tutan — Açıklık. 10: Hastalıktan kurtulma hali — Mezun olma — Bahçe âleti.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1: Atın alabildiğine koşması. 2: Memleketimizde yetişen bir yemiş — Kadın şair. 3: Alnımızın iki yanı — Tersi taze değil. 4: Mütehassıs memur — İfa. 5: Balta — Binek hayvanı. 6: Gırtlak, boğaz — Erkek — Beraberlik takısı. 7: Atın ayağına çakılır — İbadet. 8: Büyük mıh. 9: Bir balık ismi — Bağlantı takısı. 10: En sıhhi içki — Turgudun şehit olduğu ada. 11: Balık yumurtasından yapılan salata — Yükselme. 12: Ümit et — Şamar. 13: Şart takısı. 14: En az anlamına eski terim — Tenezzüh gemisi. 15: Ezan kuleleri. 16: İnsan — Uçmağa yarıyan uzuv. 17: Birisini yoklamağa veya misafirliğe gitme — Tersi nida. 18: Tersi rey — Kredi. 19: İnce teferruat — Yarış kayığı. 20: Çimen — Kes veya yol al.

GEÇEN HAFTAKİ BİLMECENİN ÇÖZÜMÜ

BİNBİR GECE MASALLARININ EN GÜZELİ

Ali Baba ve Kırk Haramîler

HAZIRLIYAN: ORHAN BÜYÜKDOĞAN

13

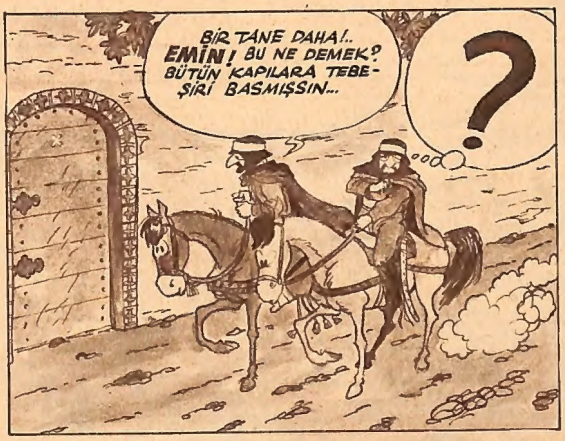

Reis, haramilerden hiçbirinin bu işi kıvıramıyacağını anlayınca yakın köylerden birine giderek otuz dokuz küp satın almış. Bunlardan birine zeytinyağı doldurmuş, diğerlerine haramileri saklamış. Küplerin ağızlarını sıkı sıkı bağlamış. Yağ tüccarı Rıza Ağa olarak şehrin yolunu tutmuş.

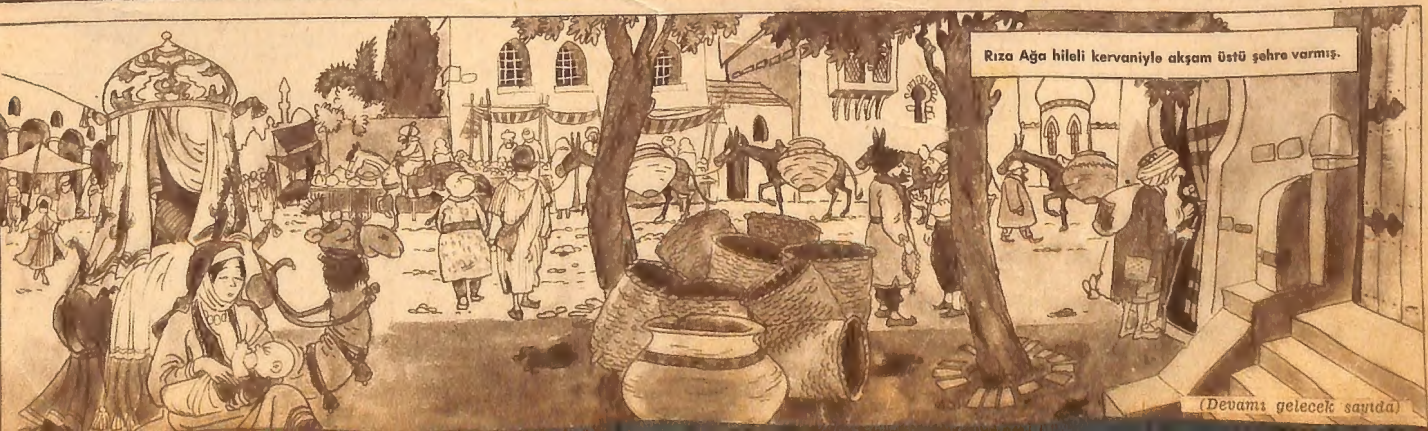

(Devamı gelecek sayıda)

1

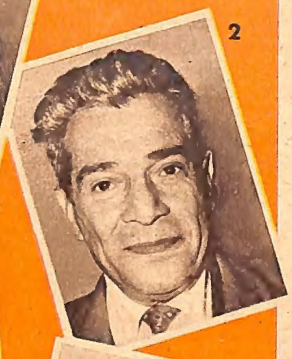
2

3

4

5

6

7

8

İŞTE kazananlar!

27 Kasımda Atlas sinemasında yapılan çekilişte 8 apartman dairesi ile 100.000 lira ve 50.000 lira kazanmış bulunan talihlilerden sekizini takdim ediyoruz:

1. **Tülin Ülkü,** Beyoğlu - İstanbul (Ap. dairesi)
2. **Şevket Civelek,** Aksaray - İstanbul (Ap. dairesi)
3. **Ekrem Kadıoğlu,** Erzurum (Ap. dairesi)
4. **Berrin Kural,** Pangaltı - İstanbul (50.000 Lira)
5. **Beraha Sinani,** Galata - İstanbul (Ap. dairesi)
6. **Teoman Günaltay,** Yenişehir - Ankara (Ap. dairesi)
7. **Bahriye Çetinalp,** Parmakkapı - İstanbul (Ap. dairesi)
8. **Ümmü Yıkılmaz,** K. Mustafapaşa - İstanbul (Ap. dairesi)

Çekilişi merakla takip edenler...

Darısı başınıza!

YAPI ve KREDİ BANKASI